

KINANÇ TAKADA PLADE

Iliasu yã 1:1-2:18

Elisa yã 2:19-8:15

Yudanç kínanc kú Isarailanc kínanc 8:16-16:20

Isarailanc gõna zìzõnc ù 17:1-17:41

Yudanç kínanc 18:1-24:20

Yudanç gõna zìzõnc ù 25:1-25:30

Iliasu kú kína Ahaziao

¹ Ahabu gana gbëra Mɔabunç n̄ zïda sì Isarailanca.

² Gɔrɔ kú Ahazia bàkë zaa a kpé musu wondoo gũn Samaria, à kïnnna manamana. Akú à gbënc zì à pì: À gé à Ekerɔnu tāna Baalizebubu gbekamene, tó mani aafia le.

³ Akú Dikiri Malaikaa pì Tisibë gbë Iliasunè: N̄ fute n̄ gé da Samaria kína zìrinçle n̄ n̄ la, Luda kú Isarailanc bùsunlo, gbasa òtèn gé yã gbëka Ekerɔnu tāna Baalizebubua yá?

⁴ Abire yãin ma pì, Ahazia ni fute a gyäpe kú à wutënaaaro, ani game. Akú Iliasu gèè à ò le.

⁵ Kú zìrii pìnç èra ò tà kína kínaa, akú à n̄ lá à pì: À kë dera a era a su likalika lëe?

⁶ Akú ò wèa ò pì: Gõgbë ke mé à sù à dàóle à pìwère ò era ò su ò onne, Dikiri pì á kú Isarailanc bùsunlo, akú n̄ gbënc zì ò yã gbëka Ekerɔnu tāna Baalizebubua yá? Abire yãin ìni fute n̄ gyäpe kú n̄ wutënaaaro, ìni game.

⁷ Akú kína n̄ lá à pì: Gõgbë kú à sù à dàále à yã òáre pì dë deramee?

8 Ò wèa ò pì: Pókā utan gɔgbɛ pì dana, akūsɔ à bára asa dɔna a pi. Akū kína pì: Tisibɛ gbɛ Iliasun gwe.

9 Kína a zìkari gbénɔn bupla akuri kū n̄ don'aredeo zì ò Iliasu kū, akū ò gɛe ò a lè vutena sìsìi musu. Don'arede pìi pìnɛ: Luda gbɛ, kína pì n̄ kipa ñ mó!

10 Iliasu wèa à pì: Tó Luda gbén ma ū, té bo ludambe à a dède kū n̄ zìkari gbénɔn bupla akurinɔ. Akū té bò ludambe à n̄ dède ñ píンki.

11 Akū kína èra à zìkari gbénɔn bupla akuri pàndenɔ zì dɔ kū n̄ don'aredeo. Don'arede pìi pì: Luda gbɛ, kína pì n̄ kipa ñ su likalika!

12 Iliasu pìnɛ: Tó Luda gbén ma ū, té bo ludambe à a dède kū n̄ zìkari gbénɔn bupla akurinɔ. Akū Luda té bò zaa musu, à n̄ dède ñ píンki.

13 Akū kína èra à zìkari gbénɔn bupla akuri pàndenɔ zì kū n̄ don'aredeo a gɛn aakɔdei. Don'arede pìi gɛe à kùte Iliasunɛ à kùte kène à pì: Luda gbɛ, makū kū n̄ zɔbleri gbénɔn bupla akuri dínɔ, ñ ó wèndi bèere gwa.

14 Té bò ludambe à don'arede gbénɔn pla kákunɔ dède kū n̄ zìkarinɔ ñ píンki. Tera sà ñ ma wèndi bèere gwa.

15 Akū Dikiri Malaikaa pì Iliasunɛ: Ñ kipa ñ téi, ñsun vĩna kenero. Akū à kipa, ò gɛe kína kínaa leele.

16 Akū Iliasu pì kínane: Dikiri pì á kú Isarailanɔ bùsunlo, gbasa n̄ gbénɔ zì ò yã gbeka Ekeronu tāna Baalizebubua yá? Abire yāin ïni fute gyapɛ kū n̄ wutenaaaro, ïni game.

17 Akū kína Ahazia gà lákū Dikiri ò Iliasu gai nà.

Yudanɔ kína Yehoramu, Yosafata né kíblena wɛ plade gūnn Yoram u vùtɛ Ahazia gēnɛ ũ, kū Ahazia négɔgbɛ vĩro yāi.

¹⁸ Ahazia yā kparanɔn kú Isarailanc kínanc gīayákənanɔ takadan kū yā kū à kènɔ.

2

Iliasu tana Dikiri kñaa

¹ Gɔrɔ kū Dikiri ye à Iliasu sé kū zàga'ĩao à tá kāao a kñaa, Iliasu kū Elisa bò Giligala ò té zén.

² Akū Iliasu pì Elisane: N ze la! Dikiri ma zĩ Beteli. Akū Elisa pì: Kū Dikiri kunnaao kū n kunnaao mani këmmaro. Kū òtēn gé Beteli,

³ akū annabino gà gbɛ kū ò kú Betelinɔ bò ò sù ò Elisa là ò pì: Asa n̄ dɔ kū Dikiri ye à n dikiri símma gbáraa? À wèm̄ma à pì: Má dɔ bi. À abire tó!

⁴ Akū Iliasu pì Elisane: N ze la! Dikiri ma zĩ Yeriko. À wèa à pì: Kū Dikiri kunnaao kū n kunnaao mani këmmaro. Akū ò gèe Yeriko leele.

⁵ Annabino gà gbɛ kū ò kú Yerikonɔ bò ò sù ò Elisa là ò pì: Asa n̄ dɔ kū Dikiri ye à n dikiri símma gbáraa? À wèm̄ma à pì: Má dɔ bi! À abire tó!

⁶ Akū Iliasu pìnɛ: N ze la! Dikiri ma zĩ Yodan. Akū à wèa à pì: Kū Dikiri kunnaao kū n kunnaao mani këmmaro.

Akū ò tékɔi,

⁷ annabi gbénɔn bupla akurinɔn tényi. Kū gbénɔn pla pìnɔ zè Yoda bara, akū annabii pìnɔ zè zàzā òtēni n̄ gwa.

⁸ Akū Iliasu a utagyabaa bò à fì à í lèo, akū í pìi zòkòrè zaa bara la ari bara dire. Gukori bò, akū gbènòn pla pìnc bikini.

⁹ Kū ò bikù, akū Iliasu Elisa là à pì: Bón n̄ ye mà kenne ari Luda gō gé ma símmaa? Elisa wèa à pì: N̄ tó n annabikégbâna kū n̄ vĩ gōmene túbi ū leu pla.

¹⁰ Akū Iliasu pìne: Yā kū n gbèkama pì zí'ū. Goro
kū Luda tèni ma símma, tó n ma e, ani gɔnné. Tó ndi
ma e sɔro, ïni lero.

¹¹ Kū ò tēna, òten yā o lēle, akū sōgo téde kū sō
tédeno ní kēkēa, akū Iliasu tà musu kū zàga'īao.

¹² Kū Elisa è lε, à wiki lè à pì: Baa! Baa! Mɔkɔmmɛ Isaraila sɔ̄gonɔ kū a sɔ̄denɔ ũ. Adi a e doro, akū à a pókasano gà à kɛkɔrɛ.

¹³ À Iliasu utagyaba kū à bò à lètcaa sè, akū à èra à gèè à zè Yoda bara.

¹⁴ À í lè kū Iliasu utagyaba kū à kūnaa pìo à pi:
Dikiri Iliasu Luda kú mámee? Kū à í lèo, akū à
zékòrè zaa bara la ari bara dire, akū à bikù.

¹⁵ Annabino gà gbé kú ò bò Yerikono teni a gwa, akú ò pì: Iliasu annabikègbána gò Elisane. Akú ò sù ò dàale ò kütene

¹⁶ ò pì: Ókñnɔ n zòblerinɔ, ó gɔsa gbāna gbēnɔn
bupla akurinɔ vĩ. Ntó ò gé n dikiri wete. Ódigɔ dɔro
tó Dikiri Nini a sè à zu kpi ke musu ke guvute ken
gwee. Akū Elisa pì: Åsun n ziro.

¹⁷ Ò nàkaraa, akū à n wé'i kù à pì: À n zí. Akū ò gbènɔn bupla akurii pìnɔ gbàrè, ò kpáte kè Iliasui góro aakɔ, odi boaro.

18 Kū ò èra ò sù, ò Elisa lè Yeriko, akū à piñne: Asa má òáre àsun gé à a weteroo?

Elisa daboyā kákunɔ

19 Wëtepidenɔ pì Elisanɛ: Ñ gwa dikiri! Ó wëte katena mana lákū n è nà. A í mé à nnaro, a zïtε dì pó kε manaro.

20 Akū à pì: À wisi ká ta dufun à móomenɛ. Akū ò sùone.

21 À gèe ísëbokia, akū à wisi pì kàn à pì: Dikiri pì a í pì yòrɔɔ kè. Í pì ni su kū gaga ke zïtε pókènamanasario doro.

22 Akū í pì kè nna ari kū a gbârao lákū Elisa ò nà.

23 Kū Elisa bò gwe, àten gé Beteli. Gɔrɔ kū à té zén, akū kefenna keno bòtε wëte gûn ò a kè pâpâ ò pìnɛ: Mìgbarasude, ñgɔ gé! Mìgbarasude, ñgɔ gé!

24 À lité à n gwá, akū à n ká kū Dikiri tóo. Akū nòbɔ pâsînɔ bò líkpen mèn pla, ò né gbénɔn bupla aweepla pìnɔ kèkékɔrε.

25 Kū Elisa bò gwe, à gèe Kaameli kpi musu, akū à èra à tà Samaria.

3

Mɔabunɔ n̄ zïda sina Isarailanɔ

1 Yudanɔ kína Yosafata kíblena wɛ̄ baro plansaride gûnn Ahabu né Yoram kè Isarailanɔ kína û Samaria, à kí blè wɛ̄ kuri aweepla.

2 À yã kū Dikiri yeiro kè, ama adi ká a de kū a dao pó ûro. À Baali gbè kū a de pètε wò,

3 ama à zè kū durunna kū Nebati né Yeroboamu Isarailanɔ dà a kenanwo, adi pânɛro.

4 Mɔabu kína Mesa sã kpàsanɔ vî, àdigɔ sâne bòrɔnɔ tafe bo Isarailanɔ kínane dúbu basɔɔro kū sâkarô dúbu basɔɔronɔ kão.

5 Kū Ahabu gà, akū Mɔabu kína a zīda sì Isarailancó kínaa.

6 Gwe gɔ̄nɔ́ kína Yoramù bò Samaria à Isarailancó kàkara n̄ píni.

7 À gbẽnɔ́ zì Yudancó kína Yosafataa à pì: Mɔabu kína a zīda sìma. Ìní gé kūmao zì ká kū Mɔabunɔ́roo? À wèa à pì: Mani gé, zaakū pó dokɔ̄nɔ́me ó ū. Ma zìkarinɔ́ bi n zìkarinɔ́me, ma sɔ̄nɔ́ bi n sɔ̄nɔ́me.

8 Kū Yosafata sù, akū à Yoramù là à pì: Mákpan óni séten ò létérmmaa? Yoramù wèa à pì: Óni séte Edɔ́mu gbáranna kpame.

9 Akū Isarailancó kína dà zén kū Yudancó kínao kū Edɔ́mu kínao. Kū ò lika gui gɔ̄rɔ́ supplα, akū í làka zìkarinɔ́a kū n pókādēnɔ́.

10 Akū Isarailancó kína pì: Yã gì! Dikiri ókɔ̄nɔ́ kína gbẽnɔ́n aakɔ̄nɔ́ kàkara à ó ná Mɔabunɔ́ne n̄ oĩ yá?

11 Akū Yosafata pì: Dikiri annabi ke kú la à Dikiri gbekawereroo? Akū Isarailancó kína ìbanɔ́ doke pì: Safata né Elisa kun. Àkū mé àdi í kú Iliasunɛ a ɔa yã.

12 Akū Yosafata pì: Dikiri kú kääao. Akū Isarailancó kína kū Yosafatao kū Edɔ́mu kínao gèe Elisa kínaa.

13 Akū Elisa pì Isarailancó kínane: Ó bàka kú kū kɔ̄mámee? N̄ gé n de kū n dao tānagbagbarinɔ́ kínaa. Akū Isarailancó kína wèa à pì: Oi! Ókɔ̄nɔ́ kína gbẽnɔ́n aakɔ̄nɔ́, Dikiri mé à ó kákara à ó ná Mɔabunɔ́ne n̄ oĩ.

14 Akū Elisa pìne: Kū Dikiri Zìkaride kū maten zì kēnɛ kunnaao, tó adi ke Yudancó kína Yosafata yāinlo, mani wé sé mà n gwa sero.

15 À sumenɛ kū mɔ́rɔ́lerii. Kū mɔ́rɔ́lerii pì nà a lenaaa, akū Dikiri gbāna sù Elisaa

16 à pì: Dikiri pì à wèe yɔyɔ swawee díkinan.

17 Dikiri pì áni zàga'ia kū legüo ero, ama í ni guvute díkina pa, áni mi kū á pókádeno.

18 Dikiri kínaan yã pì zĩ'uro. Ani Mɔabunɔ naáre á címé dɔ.

19 Áni léte ñ wëte mana bñidenɔa píni. Áni lí kū òdi a né blenɔ zɔzɔ píni. Áni ísëbokinɔ tata píni. Áni búgbé manano yaka kū gbèeo píni.

20 Kū gu dò sa kɔnkɔ ogoro, akū í bò Edɔmu bùsu kpa à dà zítela píni.

21 Kū Mɔabunɔ mà kína pìnɔ sù zì ká kúñwo, ò gbë kū ò kà ò zì káno sisi ñ píni né fíti gbë zɔkɔ, akū ò ñ kákara ñ bùsu lézekia.

22 Kū ò fùte kɔnkɔ, ifäntë dò í pìia ñ arë, à deñne tëe lán aru bà.

23 Akū ò pì: Arun gwe fá! Kína pìnɔ arë dòkɔa ò kɔ dède! Mɔabunɔ, ò gé ò ñ pónɔ séte!

24 Kū ò kà Isarailanɔ bùran, akū Isarailanɔ fùte ò lètemáma, akū Mɔabu pìnɔ fàkɔa. Akū Isarailanɔ sì ñ bùsun ò ñ dède.

25 Ò ñ wëtenɔ wìwi. Baadi gbèe sète ò zùzu búgbé mananɔn, ò dà búgbé pìnɔla píni. Ò ísëbokinɔ tata píni. Ò lí kū òdi a né blenɔ zɔzɔ píni. Ñ wéra Kiraresé mé à gò lési ado, akū gbèzurinɔ lìkai, òtén wëte pì bñi pápa kū gbè zɔkɔnɔ.

26 Kū Mɔabu kína è ò ye ò zì bleawa, akū à fénedadeno sè gbënɔn wàa aakɔ kū basɔroo, de ò gbënɔ kë kùo gëna Edɔmu kína kínaa, ama ò fùa.

27 Akū à a daudu kū ani kí ble a gëne ũ sè à sa ò kâao bñia. Akū vñna Isarailanɔ kù, ò gó Mɔabunɔla ò tà ñ bùsun.

4

Gyaanso nísi túru yá

¹ Annabino gáa gbéke nanó ó dò Elisaa à pì: Ma zá kú à de n gbé ú gáa. Ñ dò kú n gbé pì Dikiri vínna vín. A fínade tén su à ma négɔgbé gbénon planó séte a zónó ú.

² Akú Elisa píne: Bón n ye mà kennee? Ñ omene, bón n vín kpénn? À pì: Makú n zóbleri, nísi kú à kú túruu gún baasiro má póke víro.

³ Akú Elisa pì: Ñ gé bàai n ta korinó gbekagbeka n gbédakena ní píni, àgɔ dasi,

⁴ ní gë kpén n zé tatanle kú n néno, ñgɔ nísi káká ta píno gún, ta kú à pà ñgɔ dite kpado.

⁵ Akú nɔgbé píi füté à bò a kínaa à gëe ke le. À gë kpén kú a néno à zé tata, ôtén ta dɔne, akú àtén nísi kákán.

⁶ Kú ta píno pà píni, à pì a néno dokene à ta pānde dɔare, akú à píne ta ke kun doro, akú nísi píi yonaa zé.

⁷ À gëe à ò Luda gbé píne, akú Luda gbé píi pì: Ñ gé nísi pí yía n fína boo, mɔkɔn kú n néno ánígɔ pó ble kú a kpara kú à gɔ̄o.

Elisa Sunemu nɔgbé néfutena gan

⁸ Zíke Elisa gëe Sunemu. Nɔgbé tóde ke kú gwe, à nàkaraa à pì, à pó ble a bëa, akú à pó blè. Zaa gɔrɔ birea tó àtén gëte, àdi bɔte à pó ble gwe.

⁹ Akú nɔgbé tóde píi pì a záne: Má dò kú gbé kú àdigi gëte la gën baaakɔ pí bi Luda gbëme súsu.

¹⁰ Ò kpéne bo ó kpé musu ò gádo ditene gwe kú teburuuo kú gbàao kú fitilaao. Tó à sù ó gwa, anigɔ kipa gwe.

11 Zīkea kū Elisa sù gwe, à gè a kpé pìn à wùte.

12 Akū à pì a zīkeri Geazine. N Sunemu nɔgbē pì sisi. Kū à a sisi, akū à sù à zè Elisa are.

13 Akū Elisa pì Geazine: N one à nibokənaa kewere manamana. Bón à ye ò keare sɔ? À ye ò yāke oare kínane ke zìkari don'aredené yá? Akū nɔgbē pì pì: Póke tən kīama ma gbēnɔ téro.

14 Akū Elisa Geazi là à pì: Bón à de ò kenee? Akū Geazi wèa à pì: Too, à négōgbē ke vīro, akūsɔ a zā zī kū.

15 Akū Elisa pì: N a sisi. Kū à a sisi, akū à sù à zè kpélélea.

16 Akū Elisa pìne: Ziki mandara'i īnigō négōgbē kūna nɔ. Akū nɔgbē pì pì: Oi ma dikiri Luda gbē, n̄sun makū n zòbleri kekero.

17 Akū nɔgbē pì nò sì. Kū wèe pì kà, à né i gōgbē ū lákū Elisa òne nà.

18 Kū né pì kè zōkō, akū zīkea à gèe à a de lè burakū pòkérinɔ.

19 Akū à pì a de pìne: Ma mì! Ma mì! Akū a de pì pì a zīkeriine: N né pì sé n̄ tá kāao a dane.

20 Kū à a sè à tā kāao a dane, akū a da pì a sè à dì a gbála. Kū ifántē kà mìdangura, akū à gà.

21 Akū à a sè à dìdi kāao Luda gbē pì kpén à a wùte a gádoa, akū à bò à zé tātaale.

22 Akū à a zā sisi à pìne: N zīkerinɔ doke gbaremené kū zaakio. Má ye mà gē Luda gbē kīnaa likalika.

23 Akū à a lá à pì: À kè dera ntən gē a kīnaa gbāraa? Mɔ dufu ke kāmmabogɔrɔ zīn gbāraro. Akū nɔgbē pì pì: Yāke kunlo.

24 À gàarii yì zaakinε à dìa, akū à pì a zìkériine: Ñ a kpakε ò gé. Ñsun zero, séto ma ònnε.

25 Ò dà zén ò gèe Luda gbē pì kīnaa zaa Kaameli kpi musu. Kū Luda gbē pìi a è té zaa zã, à pì a zìkéri Geazine: Ñ Sunemu nɔgbē gwa, à té dire!

26 Ñ bàa lé ñ gé daale, n̄ a la, tó à aafia kū a zão kū a néo. Akū nɔgbē pìi wèa à pì: Aafiaame!

27 Kū à kà Luda gbē kīnaa kpi pìi musu, akū à a kū a gbáa. Kū Geazi sù à o sõi, akū Luda gbē pìi pì: Ñ a tó. A nèseé yàka, ama Dikiri abire ùtémene, adi omènèro.

28 Akū nɔgbē pìi pì: Ma dikiri, ma négɔgbē wé kèmman yá? Mádi pi ñsun ma kékéroroo?

29 Akū Elisa pì Geazine: Ñ n asa dɔmma ñ ma gó sé ñ gé. Tó n dakare kū gbēkeo, ñsun fɔ kpáaro. Tó gbēke fɔ kpàmma sõ, ñsun wero. Ñ gé ñ ma gó pì na né pì area.

30 Akū né pì da pì: Kū Dikiri kunnaao kū n kunnaao mani tá n sariro. Akū Elisa bò à téi.

31 Geazi dò are à gèe à gó pìi nà né pì area, ama adi kīni ke kero, adi yígáro. Akū Geazi èra à gèe à dà Elisale à pìn: Né pì dí futero.

32 Kū Elisa kà be pìn, à né pìi è wutena a gádoa gè ũ.

33 Akū à gè né pìi ado, à zé tata à wé kè Dikiria.

34 Akū à wùte né pìia. À lé pè a léa à wé pè a wén à o dàda a ɔnɔn. Lákū à wùte né pìia nà, akū a mèe kè lígɔlɔgo.

35 Elisa fùte à zè à tāa ò kpé pìn à gèe à sù, akū à èra à wùte né pìia dɔ. Akū né pì yí sã gèn supplà à wé wè.

36 Akũ Elisa Geazi sìsi à pìne: N Sunemu nɔgbẽ pì sìsi. Kũ à à sìsi à sù, akũ Elisa pìne: N nén dí.

37 Akũ à kùte à mìi pète a gbá sare à a né pìi sè à bò kāao.

Sewε kana do'oron

38 Elisa tà Giligala. Gorɔ birea nà kú bùsuu pìn. Annabinɔn káte a are, akũ à pì a zikeriine: N dàga di téa, n̄ dò kuku annabi dínɔnɛ.

39 Kũ n̄ gbẽke gèe dò pónɔ wete bura, akũ à bò sèntε boboa. À a né bòbo à kà a uta lébaran à pà. Kũ à sùo, akũ ò pàrapara ò kà dòn, gbẽke dɔ lákũ à de nàro.

40 Kũ ò dòò pìi dà gbẽ pìnɔnɛ ò pó bleo, kũ ò lé kè, ò wiki lè ò pì: Luda gbẽ, ga kú do'oro pìn. Akũ odi fɔ ò blérø.

41 Akũ Elisa pì: À flawa sé à suo. Akũ à dà à kà do'oro pìn à pì: N kpaateńne ò ble. Akũ sewε pìi làka do'oron.

Póblekpana gbénɔn basɔroa

42 Gbẽke bò Baali Salisa à sù Luda gbẽ pìinɛ kũ burodi kũ ò kè kũ pówɛ káakuo mèn baro kũ gbado dufuo. Akũ Elisa pì: N kpá gbénɔa ò só.

43 Akũ a zikeri a là à pì: Gbẽ pìnɔ kà gbénɔn basɔro, deran mani abire kpaateńne nàa? À wèa à pì: N kpáńma ò só, zaakũ Dikiri pì oni só, a kpara ni gɔ.

44 Akũ à kpáńma, ò só, a kpara gɔ lákũ Dikiri ò nà.

¹ Naamamɛ Siria kína zìkarinɔ don'arɛde ũ. À bèerɛ vĩ a dikiri oĩ akūsɔ a tó bò, zaakū a gáin Dikiri tò Siriano zìli blè. Négɔgbɛmɛ zìli gũn, ama à kusu kù.

² Gorɔ kū Siria zìkari gbānamɔnnnerinɔ gèe Isarailanɔ bùsun yã, ò nénokpare ke kù, akū à gɔ Naama nanɔ zìkéri ũ.

³ Akū nénokpare pìi pì a dikiriinɛ: Tó ó bede ni fɔ à gé annabi kū à kú Samaria kínaa yã, de à a wèrekɔa kū a kusuo.

⁴ Akū Naama gèe kína kínaa à pì: Yã kū nɔkpare kū à bò Isarailanɔ bùsun òn dí.

⁵ Akū Siria kína pì: N gé, má takada kẽ Isarailanɔ kínane. Akū Naama andurufuu sète kiloo wàa do kū basupplao kū wuraao kiloo baaakɔ akuri kū utao waka kuri.

⁶ À gèe kū takada kū kína kẽ Isarailanɔ kínaneeo dɔ. Takada pìi gũn kína pì: Ma takada dí kpàzannɛ kū ma iba Naamao, de n à werekɔamene kū a kusuo.

⁷ Kū Isarailanɔ kína takada pì kyó kɛ, à a uta zɔkɔ gá à kɛ à pì: Ludamɛ ma ũ kū mani gbɛ wèndi bo mà eraone dɔ yá? Bóyain à gbɛ díkína gbàremɛ mà a werekɔa kū a kusoooo? À gwa lákū àtени ma lé wetε nà fá!

⁸ Luda gbɛ Elisa mà kū Isarailanɔ kína a uta zɔkɔ gá à kɛ, akū à légbázã kène à pì: Bóyain n n uta zɔkɔ gá n kɛ? N tó ade pì su ma kínaa, ani dɔ kū annabi kú Isarailanɔ bùsun.

⁹ Akū Naama gɛ a sɔgon à gèe à zè Elisa be gānulea.

¹⁰ Akū Elisa gbɛ zìla à pì: N gé n zú o Yoda swan gèn supplæ, n mè ni era à su a gbèn, ïni werekɔa swáswa.

11 Akū Naama pētē kè, àtēn tá à pì: Matēn da ani bo a kpén à su à ze ma are à Dikiri a Luda sísi à o lika ma bòci, de ma kusu pì lákame.

12 Damasuku swanc Abana kū Faapao í mana de Isaraila swanc ilaroo? Mani fɔ mà zú o gwe mà gɔ swáswaroo? Akū à èra kū pɔféo, àtēn tá.

13 Akū a ibanc tèi ò pì: Baa, tó yā zĩ'ün annabii plì dànné yā, ïni keroo? Kū à pinné n gé zú o, n gɔ swásawa, abire ni n fu yá?

14 Akū à gèe à a zida kpàtē Yoda ín gèn supplá lákū Luda gbé plì òare nà. Akū a mèe èra à sù a gbèn swásawa lán né fíti pó bà.

15 Akū Naama kū a ibanc èra ò gèe Luda gbé kínnaa n pínsi. À zè a are à pì: Má dɔ sà kū Luda kú gukea andunia gúnlo, séde Isarailanc bùsun. N gba kū makū n zòbleri ma suonne dí sí.

16 Akū Elisa pì: Kū Dikiri kū madì zí kene kunnaao mani síro. Naama nàkaraa à sí, bee kū abireo à gí síi.

17 Akū Naama pì: Tó nidi síro, n makū n zòbleri gba zé mà bùsu sé baraghásò aso pla, zaakū mani sa o tānaa doro, séde Dikiri.

18 Dikiri sùru kemene kū yā díkínao. Tó ma kína gèe Rimc gbagba a kpén, tó ma ge zene, tó ma kute Rimc kpé pìn, Dikiri sùru kemene kū yā pìo.

19 Akū Elisa pìne: N ká be aafia!

Kū à dà zén, à taaa ò fíti,

20 akū Luda gbé Elisa zíkeri Geazi laasun lè à pì: Ma dikiri tò Siria gbé Naama tēn tá pã, adi pó kū à sùoare síro. Kū Dikiri kunnaao mani pétei mà póke sía.

21 Akū Geazi pètē Naamai. Kū Naama è à té n̄ kpē kū bàao, akū à bò a sōgon, àtēni a dā. Kū à kà, akū Naama a là à pì: Aafiaan yá?

22 À wèa à pì: Aafiaamε. Ma dikiri mē à ma zīmma, à pì annabinɔ gâ kefenna gbēnɔn pla kenɔ mē ò bò Efaimu gusīsīden ò sù a kīnaa tera. N̄ n̄ gba andurufu kiloo bupla kū utao waka pla.

23 Akū Naama pì: Tó lεmε, n̄ andurufu kiloo basiikɔ sí ḡnɔ. À kànε asasan mèn pla kū utao waka pla. À kpà a iba gbēnɔn planɔa, akū ò sè ò dò Geazine are.

24 Kū ò kà Elisa bεa sīsī musu, akū Geazi pō pìnɔ sīrīma à kàtē a kpén, akū à gbē pìnɔ gbàre ò tà.

25 Kū à ḡeε a dikiri Elisa kīnaa, akū Elisa à là à pì: Geazi, mán n̄ genn? À wèa à pì: Makū n̄ zòbleri, mádi gé gukearo.

26 Akū Elisa pīne: Kū gōgbē pīi bò a sōgon, àtēni n̄ dā, n̄ dō kū ma nini kú kūnwo gweroo? Andurufu ke utanɔ sīmmana gɔrɔn díro, ke kùkpēnɔ ke geepi búñɔ ke sāñɔ ke zùñɔ ke gōgbē kū nōgbē zīkērinɔo.

27 Naama kusu ni gōnnε kū n̄ burinɔ ari gɔrɔ sīnda pínki. Kū à bò Elisa kīnaa, akū kusu pīi lii púu lán buu bà.

6

Kpásawε funa ûla

1 Annabi gâ gbēnɔ pì Elisane: N̄ gwa, gu kū òtēn kōkakarana kēn kēwērē fítî.

2 Ó gé Yodai, ó baadi ni lí zō ò kpé boo gwe, gu kū ónígɔ kun. Akū Elisa pì: À gé.

³ Akū n̄ gbēke pì: Ìni sùru kε n̄ gē kūooroo? Akū à pì: Mani gē.

⁴ Akū à gēe kūñwo. Kū ò kà Yodai, òten lí zōzō.

⁵ Kū n̄ gbēke ten lí zō, akū a kpásawé wò a pán à zù ín bùdum, akū à wiki lè Elisaa à pì: O'o dikiri, ma kpása pìi sémamé fá!

⁶ Akū Luda gbē pì: Mákpan à zùn súsuu? Kū à mònne, akū Elisa lí zō à zù ín gwe, à tò kpásawé pìi fù ila.

⁷ Elisa pì: N̄ sé n̄ boo! Akū gbē pì o bò à kū.

Siria zìkarinɔ vìnakunaa

⁸ Siria kína fùte Isarailanci kū zìio. À lé kpàküsü kū a ibanci, akū à pínné gukean oni bùra kátén.

⁹ Akū Luda gbē légbázā kè Isarailanci kínane à pì, àgō gu pì dākpā àsun gëalaro, zaakū Sirianc ten su gweme.

¹⁰ Akū Isarailanci kína gbénɔ zì gu kū Luda gbē a yā òare pìi gún. Len Elisa dìgō lé daa gën baaakō le, akū àdi tó ògō gu pìnci dākpā.

¹¹ Akū Siria kína laakarii fùte yā pìi yái. À a ibanci kàkara, akū à n̄ lá à pì: Ó dí mé à de Isarailanci kína gbē ūu? À omene.

¹² A ibaa pìnci doke wèa à pì: Ma dikiri kí, adi kε ó gbēke bi a gbénlo. Isarailanci bùsu annabi Elisa mé àdi yā kū ndì o zaa n kpéné gún gbā Isarailanci kínane.

¹³ Akū kína pì: À gē à a wëte gu kū à kún, mani gbénɔ zì ò a kū. Akū ò pìnci: À kú Dotamé.

¹⁴ Akū kína zìkarinɔ gbàrè gwe dasidasi kū sōdenɔ kū sōgonc. Ò gēe gwe gwāani ò lika wëte pìii.

15 Kū Luda gbē zìkərii fùtē kɔnkɔ káaku, à bò, akū à zìkarii pìno è likana wëtei kū sɔdenɔ kū sɔgonɔ. Akū à pì Elisane: O'o dikiri, óni ke deramee?

16 À wèa à pì: Nsun tó vïna n kúro. Gbē kū ò kú kúoonɔn dasi de gbē kū ò kú kúñwonɔla.

17 Akū Elisa wé kè à pì: Dikiri, n̄ a wé kēne. Akū Dikiri zìkərii pì wé kēne. Kū à gu gwà dɔ, akū à sɔdenɔ kū sɔgo tédenɔ è likana Elisai, ò dà sìsii pìla.

18 Kū Sirianɔ ten su Elisa kū, akū à wé kè Dikiria à pì: N̄ tó gbē pìno vïna kū. Akū Dikiri tò ò vïnaa kū lákū Elisa wé kèawa nà.

19 Akū Elisa pì Siria zìkarii pìno: Zé díkñanlo! Wëte díkñanlo! À témai mà gé káao gbē kū áten wëte kïnaa. Akū à gèe kúñwo Samaria.

20 Kū ò gè wëte pìi gǔn, akū Elisa pì: Dikiri, n̄ n̄ wé wëñne sà. Kū Dikiri n̄ wé wëñne, ò gu gwà ò è Samarian ò kún.

21 Kū Isarailanɔ kína n̄ é, à Elisa là à pì: M̄a n̄ dëden yá? Baa, mà n̄ dëden yá?

22 Akū Elisa wèa à pì: Nsun n̄ dëdero. Ndì gbē kū n̄ n̄ kükü zìllannɔ dëden yá? N̄ pòble kpármma ò ble. N̄ í kpármma ò mi, gbasa ò ta n̄ dikiri kïnaa.

23 Akū kína pɔnna pòble kèñne, ò blè ò í mì, akū ò n̄ gbárε, ò tà n̄ dikiri kïnaa. Abire gbéra Siria gbánamɔnnérinɔ dí εra ò sù lëte Isarailanɔ bùsuua doro.

Sirianɔ Samaria kagurakənaa

24 Gɔrɔ pla gbéra Siria kína Benadada a zìkarinɔ kàkara n̄ píンki, akū ò sù ò Samaria kaguraa kè.

25 Akū nà gbâna kù wëte pìn, ò a kaguraa kè à gìi kè ari òtén zaaki mì yía andurufu kiloo do,

lukuluku gbɔ̄ zaka fítinna lé do sɔ̄ andurufu ɔ̄go mèn scɔ̄ro.

26 Kū Isarailanc kína té bīni musu, akū nɔ̄gbɛ ke ó dònɛ à pì: Ma dikiri kí, ñ ma sura ba.

27 Akū kína pìnɛ: Tó Dikiri dí n sura baro, mani le mà n sura ba deramɛɛ? Má pówɛ ke wẽ vĩn yá?

28 Akū à èra à a là à pì: Bó mé à n lee? Akū nɔ̄gbɛ plì wèa à pì: Nɔ̄gbɛ ke mé à pìmenɛ mà su kū ma négbɛ ò só gbāra, zia sɔ̄ ó a pó só.

29 Akū o ma né kùku o sò. Kū gu dò, akū ma pìnɛ à su kū a pó se ò só, akū à a pó ki ùte.

30 Kū kína mà yã kū nɔ̄gbɛ plì ò, akū à a uta zɔ̄kɔ̄ gà à kɛ. Kū ò wé sè ò a gwà lákū à té bīni musu nà, ò a è kū uta kasano dana a uta zɔ̄kɔ̄ gẽi.

31 Akū kína pì: Tó mádi Safata né Elisa mì zɔ̄ gbāraro, Luda yã kemene pásipásí.

32 Elisa vutena a kpén kū gbɛ zɔ̄kɔ̄nɔ. Akū kína gbɛ zì à doare are à gé Elisa kū ari àgɔ̄ ká. Ari zìrii pì gɔ̄ ká gwe, akū Elisa pì gbɛ zɔ̄kɔ̄ pìnɔ̄ne: Gbèderi pì gbɛ zì, àtèn su à ma mì zɔ̄. À laakari ke! Tó zìrii pìi kà, à zé tatane, àsun tó à gẽro. Ádi a dikiri gɛsɛ kíni ma dɔ̄ a kperoo?

33 Kū à kpé àtèn yã oñne, akū zìrii pìi kà. Akū kína pìi kà à pì: Sunyí dí bò Dikiri kínaamɛ, bó mani wé dɔ̄i dɔ̄?

7

1 Akū Elisa pì: À Dikiri yã ma! À pì zia mandara'i oni flawa yíá Samaria bīniléa zaka lé do andurufu ɔ̄go mèn do, póblewɛ zaka lé pla sɔ̄, andurufu ɔ̄go mèn do.

² Akũ kína kpàasi yã sì Luda gbẽ pila à pì: Bee tó Dikiri legū foro fõ, yã pì ni sí ke yá? Akũ Elisa pìne: Ìni wé siale, ama ìni le ñ blero.

Kusunço baaru nna kpanaa

³ Kusu gbènon siikõnon kú bñiléa. Akũ ò pìkõne: Bóyain ónígõ vutena la ari ò gé gagaa?

⁴ Tó o pì óni gẽ wëte gũn, nà kú gwe, óni gagamé. Tó o gõ la sõ, ga dokõnɔ pìme. Ò fute ò gé na Sirianɔ bùraai. Tó ò ó tó bëne, ónígõ kun. Tó ò ó dëdeme sõ, o gagan gwe.

⁵ Akũ ò fute ɔkosi, òtén gé Sirianɔ bùran. Kũ ò kà bùra léa, ò è gbéke kú gwero.

⁶ Dikiri tò Siria bùradenɔ sõgonɔ kũ sõnɔ kũ zìkari dasinɔ kíni mà, akũ ò pìkõne, Isarailanɔ kína fína bò Iti kínancɔ kũ Misila kínancɔ ò su ò litéwá.

⁷ Akũ ò bàà sì ɔkɔsii pìia gõnɔ ò ní bizakutanɔ tò gwe kũ ní sõnɔ kũ ní zaakinɔ. Ò ní bùraa tò gwe lákũ à de nà, ò lèkɔa ò ní zìda mìboki wëte.

⁸ Kũ kusu pìnɔ kà bùraa pìn gwe, ò gèe bizakuta pìnɔ doke gũn, ò pó blè ò í mì, akũ ò andurufu kũ wuraao kũ pókasano sète ò gèe ò ùte. Kũ ò èra ò sù, ò gèe bizakuta pànden dɔ, ò pónɔ kàkara ò gèe ò ùte.

⁹ Akũ ò pìkõne: Yã kũ ótén ke dí manaro. Gbára mé à de ò baaru nna kpá, akũ ó yíténa yá? Tó o yíté le ari gu gèe à dò, a gò ni ó lé. Ò fute gõnɔ ò gé o kínabedénenɔne.

¹⁰ Kũ ò kà gwe, ò lé zù wëte zédákparinɔ ò pì: O gε Sirianɔ bùran, ódi gbéke e gwero, ódi gbéke kíni maro. Ní sõnɔ kũ ní zaakinɔ mé ò bàdɔdɔna gwe, akúsõ ní bizakutanɔn kú ní gbèn gboronaa sari.

¹¹ Kū zédākpārii pìnɔ lé zù ò òñne wẽtẽn, akū ò a
baaruu kpà kínabé ɔnn.

¹² Akū kína fùte gwāani, à pì a ibanɔ́ne: Mani yā kū Sirianɔ́ kèwərε oáre. Kū ò dɔ́ kū nà ó kū gbāna, abire yāin ò bòtε n̄ bùran ò gèe ò ùtε sèn. Òten da óni bòtε wëtëmmε, gbasa ò ó kükü bëñe ò ó wëtë si.

13 Akū a ibanɔ̄ doke pìnè: Zaakū ókōnɔ̄ kū o gɔ̄nɔ̄ ó kú ga léi, n̄ tó ò sɔ̄ mèn sɔ̄oro kū ò gɔ̄nɔ̄ sé ò gbēnɔ̄ zio, de ò yā kū à kè gwa.

¹⁴ Akū ò sɔgonɔ sè mèn pla kū sɔnɔ, akū kína ní gbáre à pì: À gé à Siria zìkarinɔ gbese à gwa!

15 Akū ò n̄ gbeṣe ari Yodai. Ò è kū Sirianɔ bàa sìmɛ, ò n̄ pókasano kū n̄ gɔkɛbɔnɔ fàkɔa zé gũn gwe. Akū zìrii pìnɔ èra ò sù ò yã pì gbà kínane.

16 Akū ò bòtè ò gèè Sirianɔ bùran ò pónɔ sète, akū òten flawa yía zaka lé do andurufu ɔgɔ mèn do, póblewɛ zaka lé pla andurufu ɔgɔ mèn do lákũ Dikiri ò nà.

17 Kína a kpàasii dìte bñile dákpaři ū, akú gbëno gësëe zëzea bñilea gwe à gà, lákú Luda gbë gïnake à ò nà goró kú kína sù a bea.

18 À kè lákū Luda gbẽ pìò kínane nà à pì: Oni flawa yía zia mandara'i Samaria bīnilea zaka lé do andurufu ɔgɔ mèn do, póblewẽ sõ zaka lé pla andurufu ɔgɔ mèn do.

¹⁹ Kína kpàasi yã wè Luda gbëa à pì: Bee tó Dikiri legù foro fì, yã pì ni kë yá? Akú Luda gbë pìne: Ìni wé sialé, ama ìni le ñ blero.

20 Len à kè lε, ò gèsee zèzεa bīnilεa à gà.

Kína Sunemu nɔgbẽ buraa eranane

¹ Elisa pì nɔgbẽ kū à a né fùte pìne à fute à tá bùsu pànden kū a bedeno à gɔrɔ pla ke gwe, zaakū Dikiri dìte nà ni gẽ Isarailanc bùsun ari wẽ supplame.

² Akū nɔgbẽ pì kè lákū Luda gbẽ òare nà. Àpii kū a bedeno gèe ò vùte Filisitini bùsun ari wẽ supplam.

³ Wẽ supplam pì gberan à bò Filisitini bùsun à sù, akū à gèe wé ke kínaa a be kū a burao yã musu.

⁴ Gɔrɔ birea kína ten fàai bo kū Luda gbẽ zìkeri Geazio à pì: N yã zɔkɔ kū Elisa kènɔ babamene.

⁵ Gɔrɔ kū àteni a gèfutene yã o kínan, akū nɔgbẽ kū à a négɔgbẽ fùtenee pì sù wé ke kína pìia, de à a be kū a burao eraare. Akū Geazi pì: Ma dikiri kí, nɔgbẽ kū Elisa a né fùtenee pìin dí kū a néo.

⁶ Kū kína a làla yã pìii, akū nɔgbẽ pì yã pìi bàban. Akū kína pì a ibanɔ dokene: N nɔgbẽ pì pónɔ erané kū póble kū à kè a buranwo zaa gɔrɔ kū à fute la ari kū a gbārao.

Azaili kína Benadada denaa

⁷ Elisa gèe Damasuku gɔrɔ kū Siria kína Benadada ten gyã ke. Kū ò òne Luda gbẽ sù la,

⁸ akū kína pì Azailine: N gba sé ñ gé dao Luda gbéle ñ kpáa ñ one à Dikiri gbekamene, tó mani fute kū gyã díkñao.

⁹ Akū Azaili Damasuku pó mananc sète lakumi aso bupla, akū à gèe dao Elisale. Kū à kà a kínaa à pì: N zòbleri Siria kína Benadada mé à ma zimma mà n gbeka, tó áni fute kū a gyão.

¹⁰ Akū Elisa wèa à pì: N gé ñ one ani fute kū abireo, ama Dikiri mòmene kū ani game.

¹¹ Akū Luda gbē wé pè Azailia ari wé'i a kù, akū Luda gbē nà óodonaaa.

¹² Akū Azaili a là à pì: Ma dikiri, bóyāin ntén óo dɔi? À wèa à pì: Kū má yā vāni kū ūni ke Isarailançé dɔ yāimé. Ūni té na ñ zeki gbānançá, ūni ñ kefennanç dede kū fēnedaø, ūni ñ nénç yāmiyāmi, ūni ñ n̄sindarenç nèse fɔfɔ.

¹³ Akū Azaili pì: Makū n zòbleri, gbēdan ma ū, deran mani yā zɔkɔ bire taká kεs? Akū Elisa píne: Dikiri mòmene kū ūni gɔ Siria kína ū.

¹⁴ Kū à bò Elisa kínaa, à èra à tà a dikiriia. Kū kína yā kū Elisa òo gbèkaa, akū à pì: À òmene ūni futε aafia.

¹⁵ Kū gu dò, Azaili biza gègetee sè à yàku, akū à kù kína ãnla ari à gà, akū Azaili a gēnε blè.

Yudanç kína Yehoramu

¹⁶ Isarailanç kína Ahabu né Yoramú kíblena wé sɔrode gún, Yudanç kína Yosafata né Yehoramu nà kíblenaaa.

¹⁷ A wé baraakuri awεepladen à kí blè, à vùtε kín Yurusalemu wé sɔraakɔ.

¹⁸ À zè kū Isarailanç kínanç yākenaaao lán Ahabu bedenç bà, zaakū à Ahabu nénɔgbē sè nɔ ū, akū à yā kū Dikiri yeiro kè.

¹⁹ Bee kū abireo Dikiri dí we à Yudanç dúgu zòro a zòbleri Dauda yāi, zaakū à lé sènε à pì, a buri nigɔ kí ble gɔrɔ sǐnda píni.

²⁰ Yehoramu kíblegɔrɔan Edɔmunç ñ zǐda sì Yudanç ò ñ zǐda kína kà.

²¹ Abire yāi Yehoramu gèe Zai kū a sɔgonç píni, akū Edɔmunç likai kū a sɔgodeno. À fùtε à ñ kē kùo gwāani à tà, akū a zìkarinç bàa sì ò tà bε.

²² Edɔmuno n̄ z̄ida s̄i Yudanɔ ari kū a gbārao. Gɔrɔ birean Libinadenɔ n̄ z̄ida s̄i Yudanɔ se,

²³ Yehoram u yā kparanɔ kū yā kū à kēnɔ píンki kū Yudanɔ kínanc ḡlāyākēnanɔ takadan.

²⁴ Yehoram u ḡà, o a mira kpàkūsū kū a dizinc Dauda w̄t̄en, akū a n̄é Ahazia a ḡēnē blè.

Yudanɔ kína Ahazia

²⁵ Isarailanɔ kína Ahabu n̄é Yoram u kíblena w̄k̄ kuri aweeplade ḡn Yudanɔ kína Yehoram u n̄é Ahazia n̄á kíblenaa.

²⁶ A w̄è baro aweeplade ḡn à kí blè, à kú kín Yurusalemu w̄è dome. A da tón Atalia, Isarailanɔ kína Omiri daikorem̄e.

²⁷ Ahazia z̄e kū Ahabu bedenɔ yākēnaao, à yā kū Dikiri yeiro k̄e lán Ahabu bedenɔ bà, zaakū a anzurenɔm̄e.

²⁸ À ḡēe à n̄á Ahabu n̄é Yoramua, akū òt̄en z̄ì ká leele kū Siria kína Azailio zaa Ramɔ Giliada. Kū Sirianɔ Yoram u kínna,

²⁹ akū à èra à tà Yezərili ari a bòò p̄i ḡō láka. Akū Ahazia ḡēe w̄é kpátei gwe.

9

Yehu kana Isarailanɔ kína ü

¹ Annabi Elisa annabi ḡà gbēke s̄isi, akū à p̄in̄e: N̄ asa d̄omma n̄ kū, n̄ n̄isi t̄uru dí s̄í n̄ géo Ramɔ Giliada.

² Tó n̄ ka gwe, n̄ kpáte k̄e Yosafata n̄é Yehu, Nimisi daikorei n̄ bo kāao a gbēnɔ té, n̄ ḡē kpén ari kpén̄e.

³ N̄ t̄uruu p̄i n̄isi kū a m̄lia, n̄ on̄e kū Dikiri p̄i a a k̄a Isarailanɔ kína ü. Abire gb̄era n̄ z̄é w̄é, n̄ b̄aa s̄í n̄ su. N̄sun ḡì k̄e gwero.

⁴ Akū annabi k̄efenna p̄i ḡēe Ramɔ Giliada.

⁵ Kū à kà gwe, à zìkari don'arèdeno è katena, akū à pì: Don'arède, má yã vĩ mà onne. Akū Yehu a là à pì: Ó díme ntén oo? À wèa à pì: Mokɔmmé don'arède.

⁶ Kū Yehu fùte à gè kpén, akū kefenna pì nísi kù a mìia à pì: Dikiri Isarailano Luda pì a n ka a gbé Isarailano kína ū.

⁷ Ñ Ahabu beden o dede, Dikiri ni a zòbleri annabino fína bomma kū a zòbleri kū Yezébeli n déno n pinki.

⁸ Ñ Ahabu bede pino dede zono kū zidadeno n pinki. Ñ gɔgbé ke sún gɔ Isarailano bùsunlo,

⁹ Ahabu on ni gɔlán Nebati né Yeroboamu onn bà, lán Ahia né Baasa onn bà.

¹⁰ Gbédan o ni Yezébeli gè só Yezérili bñikpemé, gbéke ni a vîro. Akū annabii pì zé wè à bàa si.

¹¹ Kū Yehu bò à gèe a don'arède dakeno kínaa, akū ò a là ò pì: À kè deran iade pì su n kínaaa? À wèrmma à pì: Á a dɔ kū yázɔzɔriime.

¹² Akū ò pì: Ekeme! Ñ owere. Akū à pì: Yã kū à omènen dí. À pì Dikiri pì a ma ka Isarailano kína ū.

¹³ Akū n baadi kè likalika à a uta zɔkɔ sè à kàte a gbá sare didikia, akū ò kuru pè ò pì: Yehu kè kína ū.

¹⁴ Akū Yehu lé kpàküsü kúñwo Yoramui. Goro birea kína Yoramui pì kū Isarailano n pinki ten gí kú Ramo Giliadao, òten zì ká kú Siria kína Azailio.

¹⁵ Kū Sirian o a kínnna, akū à èra à tà Yezérili ari à aafia le. Akū Yehu pì a gbé pino: Tó a ze kúmaome, àsun tó gbéke bo wëten à gé yã dí baaru kpá Yezériliro.

¹⁶ Akū Yehu gè a sɔgon, àten gé Yezérili. Yoramui wutena gwe kínnana, Yudan o kína Ahazia kú gwe

dɔ, à gɛɛ wé kpátεi.

¹⁷ Kū gudākpāri kū à kú Yεzεrili gudākpāki lei musu Yehu è kū a gbēnɔ, òtεn su, akū à wiki lè à pì: Ma gbēnɔ è, òtεn su. Akū Yoramū pì: N sɔde gbarε à gé dańlε à n la tó aafiaan òtεn suo.

¹⁸ Akū sɔde bò à gɛɛ à Yehu lè à pì: Kína pì, aafiaan ntεn suo yá? Yehu wèa à pì: N bàka ūgbā kū aafiaaoo? N mó ñgɔ tεmai. Akū gudākpārii pì: Zìrii pì n lé, ama adi εra à sùro.

¹⁹ Akū kína sɔde plade gbàrε dɔ. Kū à n lé, à pì: Kína pì, aafiaan ntεn suo yá? Akū Yehu wèa à pì: N bàka ūgbā kū aafiaaoo? N mó ñgɔ tεmai.

²⁰ Akū gudākpārii pìi pì: À n lé, ama àkū sɔ adi εra à sùro. Gbε pì gófína de lán Nimisi daikore Yehu bà, àdi gó baka lán ïade bàmε.

²¹ Akū kína Yoramū pì: N gó dɔmεnε sɔnɔa! Kū ò dɔa, akū à bò wεtεn kū Yudanɔ kína Ahaziao, baadi kū a sɔgoo, òtεn gé da Yehule. Akū ò dàkare Yεzεrili gbε Nabɔti kū ò a dè yā bura.

²² Kū Yoramū wé sì Yehule, akū à a là à pì: Yehu, aafiaan ntεn suo yá? À wèa à pì: Aafia kú mámee? Zaakū n da Yεzεbeli tānagbagbana kū a pódammanaaao dàgula.

²³ Kū Yoramū lìtε àtεn bàa sí, akū à lé zù Ahaziai à pì: Bonkpεyāmε Ahazia!

²⁴ Akū Yehu a sá gà à Yoramū pà a ɔplε dagura. Kàa pìi a swɛɛ kū, akū à kè yòkɔɔ a sɔgon.

²⁵ Akū Yehu pì a zìkari gbε zɔkɔ Bidikanε: N a gɛ sε n zu Yεzεrili gbε Nabɔti buran gwe. Ma dɔn kū ó kú sɔgo gún leelε yā ó pla, ó té a de Ahabu kpe, gɔrɔ kùa Dikiri gĩnake à lé kè a yā musu à pì

26 a è lán ò Naboti dè nà kū a néno. Bura dín áni Naboti pó fína bone Ahabua. Abire yāin ñ a gè sé ñ zukūna buran gwe lákū Dikiri ò nà.

27 Kū Yudanci kína Ahazia è le, akū à dà Betagā zén kū bàao. Akū Yehu pètei àten pi: À a de se. Akū ò a pà a sōgo gūn goró kū àten Guru sisí kū Ibleamu sare. Akū à n kē à tà Megido, gwe à gèe à gàn.

28 A ibanci a gèe sè ò dà sōgo gūn ò tào Yurusalemu, akū ò a mira kpàküsü kū a dizinci Dauda wéten.

29 Ahabu né Yoramci kíblena wè kuri aweedode gūnn Ahazia kè Yudanci kína ù.

Yezebeli ganaa

30 Kū Yehu sù Yezerili, Yezebeli a baaruu mà, akū à kiro kà à a mìkà kéké. Zaa bini kpé musu wondoo gūn àten wé kpáte.

31 Kū Yehu gè biniilea, akū Yezebeli pi: N ke leele kū Zimirio, n n dikirii dè. Aafiaan n suo la yá?

32 Kū Yehu wé sè musu, à wondoo gwà, akū à pi: Dí mé à zè kúmaoo? Dí mé à kú ma kpaa? Kū kínabé zíkéri gbénón pla ke aakón sù ò wé kpáte wondoo gún,

33 akū Yehu piínne: À o sɔi à lété. Kū ò o sɔi à lété, akū Yehu gèse pètepetae kū sɔgoo ari a aru fà gbìia kū a sɔnɔ.

34 Kū Yehu gè kínabéa, à pó blè à ímì, akū à pi: Bee kū ò láari bò nɔgbé plia, ò a vĩ, zaakū kína burime.

35 Kū ò gèe ò a gè sé ò vĩ, akū odi póke lero, gó adi ke a mítoko kū a gbálanci kū a olanci baasiro.

36 Akū ò èra ò gèe ò ò Yehune, akū à pi: Yã kū Dikiri ò a zòbleri Tisibé gbé Iliasu gāin gwe, à pi: Gbédanci ni Yezebeli nòbò só Yezerili bini kpé.

37 Yεzεbeli gè ni gɔ kátε zítε lán pókáde gbɔ̄o bà Yεzerili bñi kpe. Gbεke ni le à pi Yεzεbelin díro.

10

Ahabu burinɔ dεdεnaa

1 Ahabu burinɔn kú Samaria gɔgbεnɔ ũ gbεnɔn baaakɔ akuri. Akū Yehu takada kɛ à kpàzã Samaria gbānadenɔnε kū gbε zɔkɔnɔ kū gbε kū òtεn Ahabu né gwanc à pi:

2 Tó takada díkīna gɛ á ɔi, zaakū á dikiri Ahabu burinɔn kú kǎáo akūsɔ á sɔgonɔ vĩ kū sɔnɔ kū wεtε bñideo kū zìkabɔnɔ,

3 à á dikiri né kū à kεáre mana de gbε kparanɔla ká a de gεnε ũ à zì ká á dikiri pì bedenɔnε.

4 Akū vīna n kū manamana ò pì: Zaakū kína gbεnɔn planɔ dí fɔ ò gínero, ókɔnɔ óni fɔ ò gíne yá?

5 Akū kínabe dākpāri kū wεtε don'aredeo kū gbε zɔkɔnɔ kū négwarii pìnɔ gbεnɔ zì Yehua ò pì: N zòblerinɔmε ó ũ. Yā kū n òwεrε pínci óni ke. Óni gbεke ká kína ūro. N ke lákū à kεnnε mana nà.

6 Akū Yehu takada pānde kεnε à pì: Tó a ze kúmao, áteni ma yā ma, à á dikiri Ahabu négɔgbε pìnɔ mì zɔzɔ à suomεnε Yεzerili zia mandara'i.

Kínane pìnɔ sɔ ò kà gbεnɔn baaakɔ akuri, ò kú kū wεtε gbε zɔkɔ kū òtεn n tütù kεnɔ.

7 Kū takada pìi kà, akū ò kínane gbεnɔn baaakɔ akurii pìnɔ kùkù ò n dεdε n pínci, akū ò n mìnɔ zɔzɔ ò kàka tānkɔn ò kpàzānε zaa Yεzerili.

8 Kū zìrii pìi kà, akū à pì Yehune: Ò sù kú kínane pìnɔ mìnɔ. Akū Yehu pì ò kátε bñilea leu pla ari gu dò.

9 Kū gu dò, akū Yehu bò à gèe à zè gbēnō arε à pì: Ákōnō á yāke vīro, makū mé ma bo ma dikiri kpε ma a dè, ama dí mé à gbē dínō dèdεε.

10 Àgō dō sà kū yā kū Dikiri gīnakε à ò Ahabu bedenō yā musu, a ke ni léte pāro. Dikiri kè lákū à ò a zòbleri Iliasu gāi nà.

11 Akū Yehu Ahabu bede kū ò gō Yezerilinō dèdε ní píni kū a iba gbē zōkōnō kū a gbēnnanō kū a sa'orinō. Adi a gbēke tó kū wēndiioro.

12 Akū à fùtε à dà Samaria zén. Kū à kà sādārinō bùrakükia,

13 akū à dàkare kū Yudanō kína Ahazia danenō à ní lá à pì: Dínōmε á ū? Ó wèa ò pì: Ahazia danenōmε ó ū, o su fō kpá kína Yoramū bedenōamε kū a da Yezεbeli bedenō.

14 Akū Yehu pì a gbēnōne: À ní kūkū bēne! Akū ò ní kūkū ò ní dèdε bùraa pìn lōgō sare. Ní gbēnōn bupla aweeplamε, ní gbēke dí boro.

15 Kū à bò gwe, à dàkare kū Rekabu né Yonadabuo, àtēn su daale. Akū Yehu a là à pì: N swē kúma lákū ma swē kúmma nà yá? Yonadabu wèa à pì: Ee! Akū Yehu pì: Zaakū leme, n̄ n̄ dōmenē. Kū à ñ dò Yehui, akū Yehu a kù à gèe kāao a sōgo gūn.

16 Yehu pì: Ó gē leelε, ĩni kokari kū má vī kū Dikiri yāo e. Akū à tò à gèe kāao leelε a sōgo gūn.

17 Kū Yehu kà Samaria, à Ahabu buri kū ò gō gwēnō dèdε ní píni. À ní dūgu zō lákū Dikiri ò Iliasu gāi nà.

18 Yehu gbènɔ́ kàkara ní pínki, akū à pińne: Ahabu dò Baalii fítinleme, makū Yehu, mani doi manamana.

19 N̄ Baali tānakadeno sísimene ní pínki kū a gbàgbarino kū a don'aredeno ní pínki. N̄ gbèke sún gí suiro, má ye mà sa zɔ́kɔ́ o Baaliame. Gbẽ kū à gí sui, à gáme. Yehu ten ɔ́ndɔ́ keńne de à le à Baali gbàgbarii pìno kakateme.

20 Akū à pì: À dikpe dite Baali pó ũ. Akū ò a kpàkpaa kè.

21 À légbázã kè Isarailano bùsun pínki, akū Baali gbàgbarino sù ní pínki, ní gbèke dí gɔ́ro. Kū ò gè Baali kpén, ò kpé pìi pà gíngin, gbápèteki kunlo.

22 Akū Yehu pì kpé pìi utakateki dákpařiine: N̄ bòte kū utanɔ́ Baali gbàgbarinɔ́ne ní pínki. Akū à bòteńne kū uta pìno.

23 Yehu kū Rekabu né Yonadabuo gè Baali kpén, akū Yehu pì Baali gbàgbarii pìno: À wé pá gbènɔ́a à ní gwagwa manamana, de Dikiri gbàgbarinɔ́ súngɔ́ kú kâáo laro, sé ákɔ́nɔ Baali gbàgbarinɔ́ átēne baasiro.

24 Akū Yehu kū Yonadabuo gè de ò sa o. À sù à lè Yehu gínaké à gbènɔ́ kàtékate bàai gbènɔ́n basiikɔ́. À kpàkényí à pì tó ní gbèke tò gbẽ kū àtēni ní nańne ní ñíno doke pitiawa, à wèndii musume.

25 Kū Yehu sa'opɔ́ kū òdi ká té kū ò à làka, akū à pì dogarinɔ́ kū zìkari gbẽ zɔ́kɔ́ pìno: À gè à ní dède! Àsun tó ní gbèke pitiawaro. Kū ò ní dède kū fénèdæo ò ní gènɔ́ kòte bàai, akū ò gè Baali kúkia.

26 Ó Baali tānakpe gbèe sè ò bòò ò té sɔ́a,

27 akū ò wìwi ò a kpé gbòro, akū ò gu pìi kè

bñikpækeki ù ari kū a gbārao.

²⁸ Len Yehu Baali tānagbagbanaa mìi dè le Isarailanc bùsun.

²⁹ Bee kū abireo adi kpe li durunna kū Nεbati nē Yeroboamu Isarailanc dà a kεnannero, à té wura zùsané bòrɔ kū ò kú Beteli kū Dāonci.

³⁰ Dikiri pīne: Zaakū n yā kè mana, n yā kū má yeii kè, n kè Ahabu bedenɔne lákū ma zεo nà, n buri nigɔ kana Isarailanc kín ari n nasionɔa.

³¹ Ama Yehu dí zε kū Dikiri Isarailanc Luda dokayāoro, adi laakari dɔa kū nèse mèn dooro. Adi kpe li durunna kū Yeroboamu Isarailanc dà a kεnannero.

³² Gɔrɔ kùa Dikiri tò Isarailanc bùsuu nà lagonaa. Azaili gbāna blè Isarailanc bùsu

³³ kū à kú Yoda ifāboki kpaa píni səna zaa Aroa kū à kú Anɔ swadɔrɔɔi ari Giliada kū Basā bùsuuo. Gada burinɔ kū Rubeni burinɔ kū Manase burinɔn kú gwe.

³⁴ Yehu yā kpara kū à kènɔn kú Isarailanc kínanc gīyākεnanc takadan kū a négɔgbεkεyānc píni.

³⁵ Yehu gà, ò a v̄ Samaria, akū a nē Yoaza kè a gēnε ù.

³⁶ Yehu vùtε Samaria à kí blè Isarailanc w̄ baraakuri plansari.

11

Yoasi kū a dai Ataliao

¹ Kū Ahazia da Atalia è a nē gà, akū à fùtε àten kína burinɔ dεdε ní píni.

² Akū kína Yehoram nénɔgbε Yoseba, Ahazia dāre, Ahazia nē Yoasi sè ní sare kínanc kū òtεni n

dedēnō té. À a ùtē Ataliane kpé kū gádonon katēnan kū nɔgbẽ kū àten yɔ kpáaao leelē, akū odi le ò a dèro.

3 Né pìi gò utena Dikiri ɔnn kū a gwàrii pìio ari wè suddo. Gɔrɔ birea Ataliame Yudanɔ bùsu kína ū.

4 A wè supplade gūnn sa'oriki Yoyada kínabé dogari gbẽ zɔkɔnɔ kū zìkari gbẽ zɔkɔnɔ sìsi, akū ò sù kūñwo a kínaa Dikiri ɔnn. Akū à yā yìl kūñwo à tò ò la dà Dikiri ɔnn gwe, akū à kína négbẽ pì mònne.

5 Akū à yā dìteñne à pì: Yā kū áni ken dí. Tó a su gu dākpā kámmabogɔrɔ zī, á gà káaku nigɔ kínabé dākpā,

6 á gà plade sɔ Suru gānu, á gà aakɔde nigɔ gānu kū à kú dogari kparanɔ kpé dākpā.

7 Á gà pla kū òtēn kámma bo kámmabogɔrɔ zīnɔ nigɔ kína pì dākpā Dikiri ɔnn.

8 À likai, á baadi kū a gɔkebɔɔ kūna. Gbẽ kū à sù à nài sɔ, à a de. Àgɔ té kína pìi gu kū àten gén píni.

9 Zìkari gbẽ zɔkɔnɔ kè lákū sa'oriki Yoyada òníne nà. Ñ baadi a gbẽnɔ sè à gèe kūñwo Yoyada kínaa, gbẽ kū òtēn kámma bonɔ kū gbẽ kū òtēn su ñ lilin kēnɔ ñ píni.

10 Akū Yoyada kína Dauda sárinɔ kū a sègbako kū ò kú Dikiri ɔnnnɔ kpà zìkari gbẽ zɔkɔ pìnɔa.

11 Akū dogarii pìnɔ sù ò kàtē Dikiri kpé kū sa'okio kpéleléa sena zaa Dikiri ɔn ɔplai ari a ɔzei, baadi kū a gɔkebɔɔ kūna, de ògɔ kína pì dākpāo.

12 Akū Yoyada bò kū kína négbẽ pìio à kífuraa kùne à doka takada kpàa. Kū ò nísi kù a mìia ò a kà kína ū, akū ò ɔkpa lè ò wiki lè ò pì: Luda kína dɔ kū aafiaao!

13 Kū Atalia dogarinc kū gbē kparanc kīni pìi mà, akū à fute à gèe ní kīnaa Dikiri onn.

14 Kū à wé sè, à kīna pìi è zena gbègba sare lákū òdi ke nà. Zìkari gbē zìkōn c kū kākākipérinon zena a sare, akūsō gbē sìnda pínci ten pónna ke òten kākāki pé. Akū Atalia a pòkasanc gá à kè à pùtā kū wikio à pì: Ò bò ma kpε! Ò bò ma kpε!

15 Akū sa'oriki Yoyada pì zìkari gbē zìkō pìnōne: À nɔgbē pì sé à bo kāao bàai, á gbē kū ò bò ò téin dède kū fénedao. Zaakū à pì òsun a de Dikiri onnlo.

16 Goro kū nɔgbē pìi kà kínabe gānu lé kū sōn dì gēn zén, akū ò o pètēa gwe ò a dè.

17 Yoyada tò kīna kū a gbēn c Dikiri bàka kunna kūnwo yā kéké, de ò le ògō de Dikiri gbēn ū yāi. À tò kīna kū a gbēn lédokōn c kē kū kō dō.

18 Akū ò gèe ò Baali kpé gbòro, ò a gbagbakinc kū a tānan c wiwi dúgudugu, akū ò Baali gbàgbari Matā dè gbagbaki pìnō sare.

Yoyada Dikiri onn nà gudākpärinon ní oī,

19 akū à zìkari gbē zìkōn c sète kū dogarinc kū gbē kparanc ní pínci, ò bò Dikiri onn kū kīna pìo, ò kínabe gānu lé kū dogarinc dì gēn zé sè. Kū ò kà kínabea, akū kīna pìi vute kpatan,

20 akū bùsuu pì gbē sìnda pínci pō kē nna, akūsō wéte gò yákete sari, kū ò Atalia dè kū fénedao kínabea yāi.

21 Yoasi kí blè a wè supplade gǔn.

12

Dikiri on kékennaa

¹ À kè kína ù Yehu kíblena wè supplade gún, akú à kí blè Yurusalemu wè bupla. A da bi Beseba gbëmè, a tón Zibia.

² Goró kú sa'oriki Yoyada lé dà Yoasia, akú à yá kú à mana Dikiriné kè.

³ Ama adi tânagbagbaki kú ò bònò gbororo, ò kpé òtèn sa o gwe, òtèn turaretiti kpáta.

⁴ Yoasi pì sa'orinòne: À ɔgɔ kú ò sùo Dikiri ɔnn kakara, ɔgɔ kú ò lili baadiné kú légbëna ɔgɔ kú poyeina gbanò píni.

⁵ Sa'orinò gɔ ɔgɔ pì sí ɔgɔsirinò ò Dikiri ɔn gu kú à yàkanò kekeeo.

⁶ Akú Yoasi kí blè ari wè baro awee'aakò, ama sa'orinò dí Dikiri ɔn gu kú à yàkanò kekeero,

⁷ akú kína Yoasi sa'oriki Yoyada sìsi kú sa'orinò ní píni à n lá à pì: À kè dera adì Dikiri ɔn gu kú à yàkanò kekeero? Àsun ɔgɔ sí ɔgɔsirinò doro. À tó ògɔ Dikiri ɔn gu kú à yàkanò kekeeo.

⁸ Akú sa'orinò wè kú oni ɔgɔ ke sí gbënòa doro, oni sɔ Dikiri ɔn gu kú à yàkanò kekeero.

⁹ Akú sa'oriki Yoyada àkpatii sè à a né fì, akú à dítè sa'oki sare tó òtèn gë Dikiri ɔn ɔplai. Akú sa'ori kú òtèn kpé zé dákpanò dì ɔgɔ kú ò sùo Dikiri ɔnn kán píni.

¹⁰ Tó ò è àkpatii plì ɔgɔ kè dasi, akú kína takadakéri kú sa'orikio dì naro ò káka asasanò gún.

¹¹ Òdi ɔgɔ pì dedebaru kε ò na gbë kú ò Dikiri ɔn zì dànnènòne ní ɔñ, akú òdi fìna boo lí'arinòne kú kpéborinò

¹² kú gbìborinò kú gbë'arino. Akú ò lí kú gbë ananò lùluo dɔ, de ò Dikiri ɔn gu kú à yàkanò kekeeo yái kú kpé kekena zì pàndenò píni.

13 Odi Dikiri ḷn andurufu tanɔ pi kū ḷgɔ kū ò sùo Dikiri ḷnn pìioro, ke fitila tédeboṇɔ ke arusibɔṇɔ ke kākākinɔ ke wura pónɔ ke andurufu pó kparanɔ.

14 Dikiri ḷn kèkerinɔn òdi fīna boońne.

15 Gbẽ kū ò ḷgɔ pìi kpàm̄ma ò fīna boo zíkerinɔnenɔ, òdi n̄ gbek̄a ḷgɔ pì yāiro, zaakū gbẽ pìnɔ bi náanidenɔm̄e.

16 ḷgɔ kū ò kpà taari fīnabobɔ ke durunna kútekebɔ ūnɔ, òdi ḡeo Dikiri ḷnnlo, sa'orinɔ póm̄e.

17 Gōrɔ kùa Siria kína Azaili ḡe à lèt̄e Gataa à sì, akū à èra àt̄en su lèt̄e Yurusalemua dɔ.

18 Akū Yudanɔ kína Yoasi pó kū a dizi Yudanɔ kínanc Yosafata kū Yoramuo kū Ahaziao kpà Dikirianɔ sète kū pó kū à kpà Dikirianɔ dɔ kū wura kū à kú Dikiri ḷn laasii gūnwo kū a be laasii gūnwo píni, à kpàzã Azailine, akū Azaili gò Yurusalemula.

19 Yoasi yā kparanɔ kū yā kū à kènɔ píni kú Yudanɔ kínanc ḡiayákənanɔ takadan.

20 A ibanc lé kpàkūsūi, akū ò a dè zaa Bétemilo Sila zén.

21 Gbẽ kū ò a dèe pìnɔ tón dí: Simeata n̄é Yozabada kū Soma n̄é Yozabadao. Kū Yoasi gà, ò a mira kpàkūsū kū a dizinɔ Dauda wēten, akū a n̄é Amazia a ḡen̄e blè.

13

Isarailanɔ kína Yoaza

1 Yudanɔ kína Ahazia n̄é Yoasi kíblena wè baro awee'aakõde gūnn Yehu n̄é Yoaza ké Isarailanɔ kína ū, akū à kí blè Samaria wè ḡero aweepla.

² À yã kũ Dikiri yeiro kë à zè kũ durunna kũ Nebati né Yeroboamu Isarailanc dà a kenanwo, adi pânero.

³ Akũ Dikiri po fë Isarailanci à ná Siria kína Azailine a oĩ kũ a né Benadadao ari Yoaza kíblena lén.

⁴ Yoaza kúte kë Dikirin, akũ Dikiri sì, zaakũ à è deran Siria kína pì ten wé tã Isarailanc nà.

⁵ Dikiri tò ò surabarii lè, akũ ò bò Sirianc oĩ, akũ baadi kú a onn lán zí bà.

⁶ Ama odi kpe li durunna kũ Nebati né Yeroboamu ná dá a kenannero, ò zèo. Asera lí sõ à kpé pteña Samaria.

⁷ Yoaza zìkarinç kà lakana, séde sõde gbénon bupla akurinc kũ sõgo mèn kurinc kũ zìkari gèsede gbénon dúbu kurinc baasiro, zaakũ Siria kína ná kék búgubugu, ò gò lán bùsutiti bà.

⁸ Yoaza yã kparanc, yã kũ à kénanc kũ a né gõgbékayänanc kú Isarailanc kínanc gïyákénanc takadan.

⁹ Kú Yoaza gá, akũ ò a vñ Samaria, akũ a né Yehoasi a gënec blè.

Isarailanc kína Yehoasi

¹⁰ Yudanc kína Yoasi kíblena wè baraakuri awëesupplade gúnn Yoaza né Yehoasi kë Isarailanc kína ù, akũ à kí blè wè gëro awëedo.

¹¹ À yã kũ Dikiri yeiro kë, adi kpe li durunna kũ Nebati né Yeroboamu Isarailanc dà a kenannero, à kpé àten ke.

¹² Yehoasi yã kpara kũ à kénanc kũ a né gõgbékayänanc kú zì kú à kà kú Yudanc kína Amaziao kú Isarailanc kínanc gïyákénanc takadan.

13 Kū à gà, ò a mira kpàküsü kū Isarailanc kínanc oo Samaria, akū Yeroboamu a gënë blè.

Elisa ganaa

14 Elisa tēn gyā ke, ani fō à ble doro, akū Isarailanc kína Yehoasi gée à à lè, atēn óó dō à pīne: Baa! Baa! Mōkōmme Isarailanc sōgonc ū kū n̄ sōdeno.

15 Akū Elisa pīne: N̄ sá sé kū kànco. Kū à sè,

16 akū Elisa pīne: N̄ kà kpá sála. Kū à kpà sála, akū Elisa a ḷonc didi kína pì ḷonca

17 à pì: N̄ ifāboki kpa wondo wē. Kū à wē, akū Elisa pì: N̄ kàa pì zu. Kū à zù, akū Elisa pì: Dikiri ziblena kàan gwe. Ziblena Sirianc kàame. Īni Sirianc kakate mámmam zaa Afeki.

18 Akū Elisa pì: N̄ kàa pīnco sète. Kū à sète, akū Elisa pīne: N̄ zīte léo. À lèo gèn aakō, akū à zè.

19 Akū Luda gbē pì pō fēi à pì: Tó n̄ zīte lèo yā gèn scōro ke suddome, de n̄ zīlì blè Sirianc mámmam. Tera sà īni zī bleńma gèn aakōme.

20 Elisa gà, akū ò a vī. Tó Sètāgōrō kà, akū Mōabu gbānamɔnnérinç dì su lète Isarailanc bùsuua.

21 Gōrō kūa gbēnco ten gè vī. Kū ò gbānamɔnnérinç gàa è, akū ò gée pì sè ò zù Elisa miran. Kū gée pì lète à nà Elisa wānc, akū à vù à fùte à zè.

22 Siria kína Azaili gbāna mò Isarailanc ari Yoaza kíblena lén.

23 Akū Dikiri sùruu kè kūñwo à wēnda dōñne, à n̄ wé gwà a bàka kū à kú kū Ibrahiñ kū Isaakuo kū Yakubuo yāi. Adi we à n̄ dūgu zōro, adi n̄ zukūnaro ari kū a gbārao.

24 Kū Siria kína Azaili gà, akū a né Benadada a gēnë blè.

²⁵ Kū Yoaza nē Yehoasi zìi kà kū Azaili nē Benadada plio, à èra à wëte kū Azaili sì a de Yoazaanç sia. Yehoasi zìi blèa gèn aakõmε, akū à Isaraila wëte pìno sia.

14

Yudanç kína Amazia

¹ Isarailanc kína Yoaza nē Yehoasi kíblena wë plade gùnn Yoasi nē Amazia kè Yudanç kína û.

² A wë baraasco rode gùnn à kí blè, à vùte kín Yurusalemu wë baraakuri donsari. A da bi Yurusalemu gbëmε, a tón Yoadí.

³ À yã kū Dikiri yeii kè, ama adi ká a dizi Dauda pó ûro. À a de Yoasi ágba sè súsu.

⁴ Adi tânagbagbaki kū ò bònç gbororo, ò kpé ôten sa o gwe ôten turaretiti kpátan.

⁵ Kū à kpata zíni pëte à làka, akū à a ìba kū ò a de dènç dèdε se.

⁶ Lákū à kú Musa doka takadan nà, adi gbëderii pìno néno dëdero. Takada pìi gún Dikiri pì òsun denç dèdε ñ néno durunna yâiro, akûsõ òsun néno dèdε ñ denç durunna yâiro. Baadi ni ga a zîda durunna yâime.

⁷ Amazia mé à zìi blè Edomunç a gbënon dûbu kuri zaa Guvute Wisiden. Zìi pìi gùnn à Sela sì, akû à tó kpàne Yôkoteli, tó pì kpé kúa ari kû a gbârào.

⁸ Abire gbëra Amazia gbëno zì Isarailanc kína Yoaza nē Yehoasi, Yehu daikorea, à pìne: N mò ò kɔ le wédewë zìlan.

⁹ Isarailanc kína Yoasi wèa à pì: Lebana bùsu lèkara légbâzâ kè Lebana bùsu sida líne à pì à a

nénogbë kpázã a néa, akü Lebana bùsu nòbø pásí sù à kitii pà lèkaraa pìia.

¹⁰ N zìi blè Edomunøa, akü n n zïda bì. N ze kú n tómanakéo ñ vute teenø. À kë dera ntøn o ká yá pásñii? Abire ni sunne kú kisirao kú Yudanø se.

¹¹ Ama Amazia yá pìi kpà sákoto, akü Yehoasi sù létea. Ò dàkare zaä Besemësi Yudanø bùsun.

¹² Isarailanø zìi blè Yudanø, akü Yudanø bàa sì ò tà í bea.

¹³ Besemësi gwen Yehoasi Amazia kùn à gëe kääo Yurusalemu. À a bïni gbòro lán mita wàa do bà zaa Efaimu gánu léa ari gëna Kusuru gánu léa.

¹⁴ À wura kú andurufuuo kú pó kú ò kú Dikiri ñnnø kú pó kú ò kú kínabé laasinnø sète píni, akü à gbékenø kùkù à tà kùníwo Samaria zìzonø ü.

¹⁵ Yehoasi yá kpara kú à kénø kú a négëgbëkeyänøn kú Isarailanø kínano gíayákénanø takadan. Lákù à zìi kà kú Yudanø kína Amaziao nà kú gwe dø.

¹⁶ Kú Yehoasi gà, ò a mira kpàküsü kú Isarailanø kínano Samaria, akü a né Yeroboamu vùte a gëne ü.

¹⁷ Yudanø kína Amazia kë wè gëro Yehoasi ganaa gbera.

¹⁸ Amazia yá kparanøn kú Yudanø kínano gíayákénanø takadan.

¹⁹ Ò lé kpàküsü Yurusalemu, akü à bàa sì à tà Lakisi. Akü ò gbénø gbàre ò pètei ò a dè gwe.

²⁰ Akü ò a gëe sè kú sôo ò suo Yurusalemu, ò a mira kpàküsü kú a dizinø Dauda wëten.

²¹ Akü Yudanø Uzia kú à kà wè gëro awëedo kà kína ü a de Amazia gëne ü.

22 Àkū mé à Elata sì à kéké à kàtè Yudanɔnɛ a de ganaa gbéra.

Isarailanc kína Yeroboamu plade

23 Yudanɔ kína Yoasi né Amazia kíblena wè gérōde gūnn Isarailanc kína Yoasi né Yeroboamu kè kína û Samaria, à kú kín wè bupla aweedo.

24 À yã kú Dikiri yeiro kè, adi kpé li durunna kú Nebati né Yeroboamu Isarailanc dà a kenannero.

25 Àkū mé à èra à Isarailanc bùsuu sìñne zaa Lebo Amata ari gena Ísira Wisidei, lákú Dikiri Isarailanc Luda ò a zòbleri Amitai né Inusa, Gatefa gbé gáï nà.

26 Zaakú Dikiri è Isarailanc tén wari ké manama, zònɔ kú zídadenɔ ní píñki, akúsɔ ò gbéke vĩ à kpányíro.

27 Dikiri dí pi áni Isaraila tó dédé andunia gúnlo, akú à n̄ sura bà Yehoasi né Yeroboamu gáï.

28 Yeroboamu yã kpara kú à kénɔ kú zì kú à kànɔn kú Isarailanc kínanc gíayákénanc takadan. Lákú à èra à Damasuku kú Amataoo sì Isarailanc nà kú gwe dɔ.

29 Kú à gá, ò a mira kpàkúsú kú a dici Isarailanc kínanc, akú a né Zakari vùtè a gënè û.

15

Yudanɔ kína Uzia

1 Isarailanc kína Yeroboamu kíblena wè baraasɔrɔ aweedplade gún Amazia né Uzia kè Yudanɔ kína û.

2 A wè gérō aweeddode gūnn à kí blè, akú à kú kín Yurusalemu wè bupla akuri aweedpla. A da bi Yurusalemu gbéme, a tón Yekolia.

3 À yã kú Dikiri yeii kè lákú a de Amazia kè nà.

4 Ama adi tānagbagbaki kū ò bònō gbororo, ò kpé òtēn sa o gwe òtēn turaretiti kpátan.

5 Dikiri tò a kusu kù, à kúo ari à gèe à gào. À kpé kúki ado. A né Yotamu mé à kínabe ḥn kūna, àkūmē Yudanō don'arēde ū.

6 Uzia yā kparanōn kú Yudanō kínano gīayākēnānō takadan kū yā kū à kēnō píni.

7 Kū à gà, ò a v̄l kū a dizinō Dauda wētēn, akū a né Yotamu vùtē a gēnē ū.

Isarailanō kína Zakari

8 Yudanō kína Uzia kíblena w̄è bupla plansaride gūnn Yeroboamu né Zakari kè Isarailanō kína ū Samaria, à kí blè mō suddo.

9 À yā kū Dikiri yeiro kè lákū a dizinō kè nà. Adi kpé li durunna kū Nēbati né Yeroboamu Isarailanō dà a kēnannero.

10 Akū Yabesi né Salumu lē kpàkūsūi kū gbēnō à a dè zaa Ibleamu, akū à a gēnē blè.

11 Zakari yā kparanōn kú Isarailanō kínano gīayākēnānō takadan.

12 Lēn yā kū Dikiri ò Yehunēe kè lē, à pì a burinō mé onigō Isarailanō kí ble ari à gé pé a nasionōa.

Isarailanō kína Salumu

13 Yabesi né Salumu kè kína ū Yudanō kína Uzia kíblena w̄è bupla donsaride gūn, à kí blè Samaria mō do.

14 Akū Gadi né Menahēmu bò Tiza à gèe Samaria, akū à Yabesi né Salumu lè à dè gwe, akū à a gēnē blè.

15 Salumu yā kparanō kū lē kū à kpàkūsū kū gbēnō Zakariiio kú Isarailanō kínano gīayākēnānō takadan.

16 Gɔrɔ birean Mənahəmu bò Tiza à gèe à lète Tifisaa kū gbẽ kū ò kú a gūnnɔ kū gu kū à llikainɔ píni, zaakū ò gì zé wēnei. À nɔsindarenɔ nèseē pàrapara ñ píni dɔ.

Isarailanc kína Mənahəmu

17 Yudanc kína Uzia kíblena wè bupla donsaride gūnn Gadi né Mənahəmu kè Isarailanc kína ū, akū à kí blè Samaria wè kuri.

18 À yã kū Dikiri yeiro kè ari a wèndi lén. Adi kpè li durunna kū Nəbati né Yeroboamu Isarailanc dà a kənannero.

19 Kū Asiria kína Tigila Pilesa lète Isarailanc bùsuua, akū Mənahəmu a gbà andurufu tɔn baraakuri aweesiikɔ, de Tigila Pilesa le à o daawa, à kpata zini le à péte yái.

20 Mənahəmu tò Isarailanc andurufuu pì fīnaa bò, akū ogodenɔ andurufu ogɔ kpà ñ mìiamiia mèn bupla akurikuri Asiria kína pó ū. Akū Asiria kína pì èra à tà, adi ze ñ bùsun doro.

21 Mənahəmu yã kparanɔn kú Isarailanc kínanc gīayákənanc takadan kū yã kū à kènɔ píni.

22 Kū à gà, akū a né Pekaya a gēnɛ blè.

Isarailanc kína Pekaya

23 Yudanc kína Uzia kíblena wè bupla akuride gūnn Mənahəmu né Pekaya kè Isarailanc kína ū, à kí blè Samaria wè pla.

24 À yã kū Dikiri yeiro kè, adi kpè li durunna kū Nəbati né Yeroboamu Isarailanc dà a kənannero.

25 A zìkari gbẽ zɔkɔ Rəmalia né Peka lé kpàkùsui kū gbènɔ. Akū à Giliada bùsudenɔ sè gbènɔn bupla

akuri à sì kṹnwo kína plii a zeki gbánan Samaria, à a dè kū Agobuo kū Aríeo, akū à a gẽne blè.

²⁶ Pekaya yã kparanõn kú Isarailanõ kínanc gñayákennanõ takadan kú yã kú à kènõ píngki.

Isarailanõ kína Peke

²⁷ Yudanõ kína Uzia kíblena wë bupla akuri aweeplade gûnn Remalia né Peke kè Isarailanõ kína ù, à kí blè Samaria wë baro.

²⁸ À yã kú Dikiri yeiro kè, adi kpé li durunna kú Nebati né Yeroboamu Isarailanõ dà a kenannero.

²⁹ Peke góoran Asiria kína Tigila Pilesa sù à Iyon sì kú Abeli Betemakao kú Yançao kú Kedesio kú Azoo. À Nafatali burinõ gu sì dø, Giliada kú Galilio píngki, akú à gupidenõ kùkù à tà kú́nwo Asiria.

³⁰ Ela né Osea lé kpàküsü kú gbénõ Pekei, akú à a dè à a gẽne blè Uzia né Yotamu kíblena wë barode gûn.

³¹ Peke yã kparanõn kú Isarailanõ kínanc gñayákennanõ takadan kú yã kú à kènõ píngki.

Yudanõ kína Yotamu

³² Isarailanõ kína Remalia né Peke kíblena wë plade gûnn Uzia né Yotamu kè Yudanõ kína ù.

³³ A wë baraassorode gûnn à kí blè, akú à kú kín Yurusalemu wë gëro aweedo. A da tón Yerusa, Zadoki némé.

³⁴ À yã kú Dikiri yeii kè lákù a de Uzia kè nà.

³⁵ Ama adi tânagbagbaki kú ò bònõ gbororo, ò kpé òtèn sa o gwe òtèn turaretiti kpátan. Àkú mé à Dikiri ñ gánu kú à kú musu kèke.

³⁶ Yotamu yã kparanõn kú Yudanõ kínanc gñayákennanõ takadan kú yã kú à kènõ píngki.

³⁷ Goro birean Dikiri to Siria kina Rezi kuu Remalia ne Peckao na letena Yudancaaa.

³⁸ Ku Yotamu ga, o a mira kpakusuu kuu a dizin Dauda weteen, akuu a ne Aza vute a genee uu.

16

Yudanca kina Aza

¹ Remalia ne Pecka kiblena we gero aweeplade gunn Yotamu ne Aza ke Yudanca kina uu.

² A we barode gunn a ki ble, akuu a ku kina Yurusalemu we gero aweedo. Adi ya kuu Dikiri a Luda yei ke lan a dici Dauda boro.

³ A ze kuu Isarailanc kinan yakeenaa ari se a salopo kuu odi ka ten a te kuu o kuu a negogbeo. A ya vani ke laku buri kuu Dikiri pernma Isarailancenee di ke na ya.

⁴ A sa o a turaretiti kpata tana bagbagbaki kuu o bona kuu silsii musunco kuu li zok sinda pinki gbáruo.

⁵ Abire gbera Siria kina Rezi kuu Isarailanc kina Remalia ne Peckao su zilka Yurusalemu. Gwen o lika Azai, ama odi f3 o a ble kuu ziioro.

⁶ Goro birean Rezi pe Yudanca a ni bote Elata a era a gwe simma, akuu Edomunc su o vute gwe ari kuu a gbárao.

⁷ Akuu Aza gbenco zil Asiria kina Tigila Pilesaa a pi: N zobleriume ma uu, n nemee ma uu. N mó ni ma bo Siria kina kuu Isarailanc kina kuu o futemainco ci.

⁸ Aza andurufu kuu wura kuu a kuu Dikiri onn kuu a be laasii gunwoo sete a Asiria kina gbà a kpazane.

⁹ Akuu Asiria kina a ya ma, a ge a lete Damasukua a si. A Rezi de, akuu a ta kuu Damasukudenco ari Kiri.

¹⁰ Kína Aza g  e à d   Asiria k  na Tigila Pilesal   za Damasuku. À sa'oki è gwe, ak   à a taka g   takada g  n à kp  z   sa'ori Urian   k   a k  na takao p  nki.

¹¹ Sa'ori Uriā sa'oki pì kë lákū kína Aza kpàzäarë nà kyáu, à a mì dè ari kína pì gõ su kū Damasuko.

12 Kū à sù, à sa'oki pìi è, akū à nài.

¹³ À sa'opõ kũ òdi ká té kũ òa à wíslí kàn à ítòà à kennakükõ sa'o'aru kùa.

¹⁴ Dikiri gbagbaki kū ò pi kū mògotèo kú sa'oki dufu pì kū Dikiri kpéo dagura, akū Aza sè à dítè sa'oki dufu pì oplai.

15 Akū à yā dìtε sa'ori Uriane à pì: Ìnigõ sa'o
kɔnkɔpɔ kū òdi ká té kū o sa'oki zɔkɔ̄ piàa kū
ɔkɔsi póblewε gbao kū kína sa'opɔ kū òdi ká té kén à té
kúo kū a póblewε gbao kū gbéñɔ sa'opɔ kū òdi ká té
à té kúo kū n póblewε gbao kū n sa'o'io. Ìnigõ sa'opɔ
kū òdi ká té kúo kū kennakükɔ̄ sa'o'aruo.
Sa'oki kū ò pì kū mògotεo sɔ̄, anigɔ̄ de ma masokεki
ñ.

16 Akū sa'ori Uriā kē lákū kína Aza òare nà.

¹⁷ Kína Aza mò lèkētēnō gògo tadibōnōa à n̄ tanō gò à dítē. À íkaki gò mògotē zùsa kū ò kú a zítēnōa à dítē kíni gbèea.

¹⁸ À kína tìntin kũ ò bò Dikiri ḷonn kũ a gãnu kũ à kú gweoo gbòro mìnatenà Asiria kínane yái.

19 Aza yā kparanɔn kú Yudanɔ kínanc g̃l̃yák̃enanc takadan kū yā kū à kēnɔ píンki.

20 Aza gà, akũ ò a mira kpàküsü kũ a dizinó Dauda wëten, akũ a né Ëzékaya vùtè a gëne ù.

17

1 Yudanɔ kína Aza kíblena wɛ kuri aweeplade gūnn Ela né Osea kè Isarailanɔ kína ū Samaria, à kí blè wɛ këndo.

2 À yã kũ Dikiri yeiro kè, ama adi ke lákũ Isarailanɔ kína kũ ò dòare arenɔ kè nàro.

3 Asiria kína Samanesa sù à lètea, akũ Osea kè a zòbleri ū, àten tafe bone.

4 Osea gbénɔ zì Misila kína Soa, akũ adi tafe kũ àdi bo Samanesanɛ wɛ kũ wɛeo bone doro. Kũ Samanesa è Osea bò a kpε, akũ à a kũ à a dà kpésiran.

5 Akũ Samanesa lète Isarailanɔ bùsuua píni. A gbénɔ sù ò Samaria kaguraa kè ari wɛ aakɔ.

6 Osea kíblena wɛ këndode gūnn Samanesa Samaria sì à tà kũ Isarailanɔ a bùsun, à ní kátékate Ala kũ Gozã kũ à kú Abo barao kũ Midiā bùsu wëtenɔ gūnwo.

Isarailanɔ gɔna zìzɔnɔ u n̄ durunna yai

7 Yã pìi kè le, kũ Isarailanɔ durunna kè Dikiri n̄ Ludanɛ kũ à ní bóté Misila kína Firi'auna cɔi yai. Ò donyɔ kè tānanɔnɛ

8 ò buri kũ Dikiri pèmmanenɔ ágba sè ò zè kũ yã kũ Isarailanɔ kínanɔ dànnenenɔ.

9 Ò yã dòrɔsari díté Dikiri n̄ Luda yã gbèn ò tānagbagbakinɔ bò n̄ zìdanɛ n̄ wëtenɔ gūn píni zaa gudákpákia gëna ari wëte bñidea.

10 Ò gbènɔ kũ líñɔ pètèpete sìsì leinɔa píni kũ lí zɔkɔ sìnda píni gbáruo.

11 Ò turaretiti kpàta tānagbagbaki kũ ò bòò pìnɔa píni lákũ buri kũ Dikiri pèmmanenɔ kè nà. Yã vāni kũ ò kèe pìnɔ mé à Dikiri pɔ fènɛ.

12 Ò kùtε tānanɔnε, bee kū Dikiri pìñne òsun kero.

13 Dikiri Isarailanɔ kū Yudanɔ sā gā a annabino kū wégupu'erinɔ gāi ní píンki à pi, ò kpε li ní yā vāninɔnε, ògɔ Dikiri yāditenanɔ kū a yādannenaaao kūna, lákū à kú doka takada kū à dìte ní dizinɔnεe gǔn nà, akū à èra à ò a zibleri annabino gāi.

14 Bee kū abireo Isarailanɔ gímai, ní sā gbāna lán ní dizi kū odi Dikiri ní Luda náani keronɔ pó bàme.

15 Ò gí a ɔdɔki gwai, ò a bāka kunna kū ní dizinɔ yā gbòro, odi laakari kū à dàñne yā daro. Ò tè pó pāpānɔi, akū mókɔnɔ kè pā. Ò buri kū ò likaýñi ágba sè, buri kū Dikiri pì òsun ní dà séro pìnɔ.

16 Ò pā kpà Dikiri ní Luda yāditenanɔi, ò mò kàsa mèn pla lán zùsane bòrɔnɔ bà ní tānanɔ ũ, ò Asera lí pètε, ò susunenɔ gbàgbà, ò kùtε Baaline.

17 Ò sa'opɔ kū òdi ká té kū ò kū ní néno, gɔgbénɔ kū nɔgbénɔ, ò màsoo kè ò eze vāni kè, ò ní zǐda kpà yā kū Dikiri yeiroa, ò a pɔ fènε.

18 Akū Dikiri pɔ fènyí manamana à pèm̄ma. Yudanɔ mé ò gɔ nítēnε.

19 Bee se Yudanɔ dí Dikiri ní Luda yāditenanɔ maro, ò Isarailanɔ ágba sè.

20 Akū Dikiri gí Isaraila buri pìnɔi ní píンki. À wé tām̄ma à ná gbë kū òtεn gbāna mɔnínenɔnε ní cí ari à gèe péom̄ma.

21 Kū Dikiri Isarailanɔ kè Dauda burinɔa, akū ò Nebati né Yeroboamu dìte ní kína ũ. Yeroboamu mé à Isarailanɔ sā gbàgbà Dikirine, à tò ò durunna ziblɔ kè.

22 Isarailanɔn kpé òtεn durunna kū Yeroboamu kènɔ ke, odi kpε linero,

23 akū Dikiri pèm'ma lákū à ò a zòbleri annabinɔ gai nà. Asirianɔ Isarailanɔ sète nì bùsun ò tà kùñwo zìzɔnɔ ū, akū ò kú gwe ari kū a gbārao.

Samariadenɔ ya

24 Asiria kína tò gbénɔ bòte Babilonu kū Kutao kū Avao kū Amatao kū Sefavaimuo, akū à nì kátekate Samaria wëtenɔ gǔn Isarailanɔ gbèn. Len ò Samaria bùsuu kè nì pò ū le, ò vùtèvutè a wëtenɔ gǔn.

25 Kū ò kà gwe káaku, odi donyī kε Dikirinero, akū à músuno gbàrem'ma, òtèni nì gbékenɔ dède.

26 Akū ò gèe ò ò Asiria kínane ò pì: Gbē kū nì sé n nì kátekate Samaria wëtenɔ gǔnnɔ, ò bùsuu pì tānakèkèna dɔro, akū à músuno gbàrem'ma, òtèni nì dède.

27 Akū Asiria kína pì: Ò Samaria sa'ori kū o su kùñwonɔ doke gbarè, à tá gwe à bùsuu pì tānakèkèna dadañne.

28 Akū Samaria sa'orinɔ doke èra à tà gwe à vùtè Bèteli. À dàda gbénɔne deran oni kε nà ò donyī kε Dikirinε.

29 Gòrɔ birea gbē kū ò sù ò vùtè wëte pìnɔ gǔnnɔ, buri sìnda píñki kū a tānao, akū ò nì tāna pìnɔ takà kè ò pètèpètè tānagbagbaki kū Isarailanɔ bònɔ kpénɔ gǔn.

30 Babilonudenɔ Sukobenɔti tāna kè, Kutadenɔ Negali tāna kè, Amatadenɔ Asima tāna kè,

31 Avadenɔ Nibazi kū Tatakio tāna kè, Sefavaimudenɔ sa'opɔ kū òdi ká té nà kù ò kù nénɔ nì tāna Adaramelekia kū Anamélékio.

32 Akū ò èra ò donyī kε Dikirinε dɔ. Gbénɔ ditèna tānagbagbaki pìnɔ sa'orinɔ ū tè vññnero, akū òdigɔ sa oñne tānagbagbaki pìnɔ kpénɔ gǔn.

33 Òdonyí kè Dikirine, akú òtèni n̄ tānanç gbagba lákú bùsu kū ò bòn futeokarayā de nà.

34 Len ò n̄ futeokarayā kūna le ari kū a gbārao. Odi vīna ke Dikirinero, zaakú òdi a ɔdɔki gwaro, òdigɔ yādannena kūnaro ke a doka ke yā kū à dītē Yakubu kū à èra à tó kpàne Isaraila burinoneno.

35 Kū Dikiri pì a bàka nigɔ kú kū Isaraila pìnɔ yā, à pì òsun do tānançiro òsun kúteñnero, òsun n̄ gbagbaro òsun sa om̄maro,

36 séde akāa kū a n̄ bóté Misila kū a gbāna zɔkɔjɔ kū a gàsà gbānao. Akāamɛ ògɔ òdonyí keare, ògɔ kúteare, ògɔ sa oawa.

37 À pì ògɔ a ɔdɔki gwa, ògɔ a yādannenano kūna kū a dokayānɔ kū yāditēna kū a kèníne takada gùnnɔ ari górc sǐnda píngki. Òsun òdonyí ke tānançnero.

38 Òsun tó a bàka kunna kūnwo yā sānguro. Òsun tānanç sisiro.

39 Ògɔ òdonyí ke akāa Dikiri n̄ Ludanɛ ado. Akāa mé áni n̄ bo n̄ ibereñɔ oñ n̄ píngki.

40 Bee kū abireo ò gì mai, akú ò zè kū n̄ futeokarayāo.

41 Buri pìnɔ òdonyí kè Dikirine, ama ò kpé òtèni n̄ tānanç gbagba dɔ, akú n̄ néno kū n̄ daikorenɔn ten ke lákú n̄ dizinɔ kè nà ari kū a gbārao.

18

Yudanɔ kína Ezekaya

1 Isarailanç kína Ela né Osea kíblena wɛ aakɔde gùnn Aza né Ezekaya kè Yudanɔ kína ū.

² A wè̄ baraasorođe gūnn à kí blè, à kú kpatan Yurusalemu wè̄ baraakuri donsari. A da tón Abia, Zakari néme.

³ À yā kū Dikiri yeii kè lákū a dizi Dauda kè nà píンki.

⁴ À tānagbagbaki kū ò bònō gbòro à tāna gbènō wìwi à Aséra lípetenō zžzž. À mògotē mlè kū Musa pìi gbègbè à è'ε, zaakū ari gorō birea Isarailanōn kpé ôtēn turaretiti kpátaa. Mlèe plin ò tó kpàne Nesusutā.

⁵ Ezekaya Dikiri Isarailanō Luda náani kè. Yudanō kína ke dí sí lekōa kāaoro, gbē kū ò kí blè a ãnō kesō gbē kū ò kí blè a kpēnō.

⁶ À nà Dikirii, adi kpē linero. À yā kū Dikiri dà Musanenō kūna.

⁷ Dikiri kú kāao, akū yā kū à kēnō sa'a kè píンki. À bò Asiria kína yā kpē, adi zì blenē doro.

⁸ À zìlì blè Filisitininō ari Gaza kū gu kū ò likainō sēna zaa gudākpâkia ari wēte bīnidea.

⁹ Kína Ezekaya kíblena wè̄ aakōde gūn, Isarailanō kína Ela né Osea kíblena wè̄ supplade gūnn Asiria kína Samanesa sù ò Samaria kaguraa kè. Ò katena gwe

¹⁰ ari wè̄ aakō, ò wēte pìi sì Ezekaya kíblena wè̄ suddode gūn. Isarailanō kína Osea kíblena wè̄ kēndoden gwe.

¹¹ Asiria kína Isarailanō sète à tà kūñwo a bùsun à ní kátékate Ala kū Gozā kū à kú Abo bara kū Midia bùsu wētenō gūnwo.

¹² Yā pìi kè le kū odi Dikiri n̄ Luda yā maro yāimē. Ò a bàka kunna kūñwo yānō kūnaro, odi yā kū Dikiri zòbleri Musa dítē ma ò zī kēaro.

Asiria kína vñnadadana Yurusalemudeno

13 Kína Ezekaya kíblena wè gëro donsaride gúnn Asiria kína Senakeribi sù à lètè Yuda wëtè bñidença à sì píngki.

14 Akú Yudanç kína Ezekaya gbëncò zì Asiria kínaa zaa Lakisi à pì: Ma taari kè. Ñ gomala, manigj fína bonne lákú ñni límené nà. Akú Asiria kína andurufuu li Ezekayané tòn kuri kú wuraao tòn do.

15 Akú Ezekaya andurufu kú à lè Dikiri çnn kú a bë laasii gúnwoo kpàa píngki.

16 Gòrò birea à wuraa gò Dikiri kpé gbàncò kú pò kú à kùte gbàa pìnò lípètençaaao à kpà Asiria kínaa.

17 Akú Asiria kína a kpàasi kú a ibancò gbë zòkòo kú a zìkari gbë zòkòo zì, ò bò Lakisi ò sù Yurusalemu kína Ezekaya kínaa kú zìkarinç dasidasi. Kú ò kà Yurusalemu, ò sù ò zè musu kpa ikaki sare òsiwëera zén.

18 Ó kína sìsi, akú kínabegwari Ilikia né Eliakimu kú a takadakéri Sebenao kú a yázibaarukéri Asafa né Yoao bò ò gëe ní kínaa.

19 Akú zìkarinç gbë zòkòo pìlò piñne: À gé o Ezekayané, Asiria kína zòkò mé àtèni a la à pì: Bón à gësée pètea lee?

20 À pì á zìkana gbá dò akúsò á gbâna, ama yâ pâ korime. Dín àtèn náani ke, akú à bò ma yâ kpëe?

21 À Misila kína kú àtèni a náani ke pì gwa. À de lán leba gò enaa bàme. Gbë kú à gbâna lèa, àdi a lí a çame.

22 Tó a pìmené Dikiri á Ludame á náanikëna, à de a tânagbagbakinç kú a sa'okinç Ezekaya gbòro fá! Akú à pì Yurusalemudeno kú Yudanç ní píngki ò su ò donyí ke sa'oki dia Yurusalemu.

23 À gɔ̄gɔ̄ à dɔ̄kɔ̄i kū ma dikiri Asiria kínao, mani a gba sɔ̄ dúbu pla, tó á gbénɔ̄ vĩ kū oni dimma dé!

24 Zaakū àtēn Misila sɔ̄gonɔ̄ kū sɔ̄denɔ̄ náani kε, deran ani fɔ̄ à kpá bee ma dikiri zìkari gbé zɔ̄kɔ̄ kū à kłañyñɔ̄ dokenε?

25 Àtēn da ma dikiri sù lété gu díá à a kakatε Dikiri lé sarin yá? Dikiri mé à pìnε à lété bùsu dí pìia à a kakatε.

26 Akū Eliakimu kū Sebenao kū Yoaoò pì zìkarinɔ̄ gbé zɔ̄kɔ̄ pìnε: N yã o ókɔ̄nɔ̄ n zìblerinɔ̄ne kū Siria yāo, zaakū odì ma. Nsun yã oweε kū Eberu yāoro, de gbé kū ò kú bīni musunɔ̄ sún maro yāi.

27 Akū gbé zɔ̄kɔ̄ pìi wèrmma à pì: Ma dikiri dí ma zì mà yã pìi òáre kū á dikirio átēnero, kū gbé kū ò vutena bīni musunɔ̄me dɔ̄, zaakū oni n zìda bɔ̄tɔ̄ ble, oni n zìda osoro mi lán á bà.

28 Akū gbé zɔ̄kɔ̄ pìi fùte à pùtā kū Eberu yāo à pì: À Asiria kína zɔ̄kɔ̄ yã ma!

29 Kína pìi pì, àsun tó Ezekaya á kékero, zaakū ani fɔ̄ à á bo a círo.

30 Ezekaya pì Dikiri ni á bo ani á wëte dí kpá Asiria kínaaro. Àsun Ezekaya yã ma à Dikiri náani ke yã dí musuro.

31 Àsun Ezekaya yã maro. Asiria kína pì, à a yã ma à su a kpa, á baadi ni a zìda geepi né kū a zìda kaka néo ble, ani a zìda orozã í mi

32 ari àgɔ̄ su á séte à tá kâáo bùsu kū à de lán á pó bàà gûn. Póblewe kū sèwë nnao dimmε, burodi kū geepi búo kū kù líñɔ̄ kū zó'io dimmε. À ze kū wëndiio. Àsun ze kū gaoro. Ezekaya pì Dikiri ni á bo, ama àsun weiro, àsun tó à á kékero.

33 Burinc tāna ke fō à gì Asiria kínane kū n̄ bùsuuo de àsun sím̄aro yá?

34 Amata kū Apadao tānanon kú mámee? Sefavaimu ke Ena ke Iva tānanon kú mámee? Samaria tānanon fō ò gíne kū n̄ wētēo yá?

35 Bùsuu pìn̄o kpate tāna mé à fō à gíne kū a bùsuuo? Gbasa ò pi Dikiri ni fō à gíne kū Yurusalemuoo?

36 Gbēn̄o yītēna kítikiti, odi yā wearo, zaakū n̄ kína píñne òsun yā wearo.

37 Akū kínabegwari Ilikia né Eliakimu kū a takadakéri Sebenao kū Asafa né Yoa a yāzībaarakériio n̄ pókasano kéké ò èra ò sù Ezekayaà ò zìkarin̄o gbē zōkō yā pìi gbān̄e.

19

Ezekaya wékena Dikiria

1 Kū kína Ezekaya yā pìi mà, à a uta gá à kéké, akū à uta kasa dàala à gèeo Dikiri onn.

2 À a begwari Eliakimu kū a takadakéri Sebenao kū sa'orikin̄o zì annabi Isaya, Amozu néa kū uta kasano dadana.

3 Ó píne: Ezekaya pì yā gí gbāra, ò kpákéwái ò wé'i dàdawá. O gō lán nɔgbē kū a né kà bona à gbāna vī à fō à iro bà.

4 Asiria kína a zìkari gbē zōkō zì, à sù à Luda Wéndide lalandii kéké. Dikiri n Luda yā pìi mà, ani kpákéi yā pì ona yāin yá, ó dōro. N̄ adua ke ókōn̄o gbē kpara kū o gōn̄one.

5 Kū kína Ezekaya zìrii pìn̄o gèe ò Isaya lè le,

6 à piíne: À gé o á dikiriine, Dikiri pì àsun tó vîna a kû Asiria kína ibanc dökëna kâao yâ kû à màa pì yâiro.

7 À ma! Tó Asiria kína baaru ke mà, Dikiri ni tó laasun gëagu à tá a bùsun, Dikiri ni tó ò a de kû fñedao gwe.

8 Kû zìkari gbë zôkôo mà Asiria kína fûte Lakisi, akû à èra à gëe à a lè, àten zì ká kû Libinadeno.

9 Kû Asiria kína mà Etiopia kína Tiraka ten su zì ká kâao, akû à èra à zìrino gbàre Ezekayaa kû takadao à pì:

10 À o Yudanç kína Ezekayanë, tâna kû àteni a náani ke gbasa à pì áni Yurusalemu namenê ma oïro, àsun tó tâna pì a kékero.

11 Adi ma lákû Asiria kínanc kè bùsunonê nà à n kékubugugu pínkiroo? Akû mé ani bo ado sàa?

12 Buri kû ma dizinç n kákate Gozâ kû Aranao kû Rezefio kû Edeni kû à kú Telasaonç, n tânanç n bó yâ?

13 Amata kína kú máa? Apada kína kú máa? Sefavaimu ke Ena ke Iva kínancn kú máa?

14 Ezekaya Asirianç takada sì zìrii pînøa. Kû à a kyó kè, akû à gëe Dikiri onn à pòro a are

15 à wé këa à pì: Dikiri Isarailanc Luda, n kú kerubunc dagura, mokõmmë bùsu kû à kú andunia gûn píンki Luda ü. Mokõn mé n musu kû zîteoo kè.

16 N sã kpá n yâ ma, Dikiri. N wé sé n gu gwa, Dikiri. N dökëna kû mokõn Luda Wèndideo légbâzâ kû Senakeribi kè ma fá!

17 Yâpuramë Dikiri, Asiria kínanc buri pînø kákate n píンki, n bùsunç gò bëzü ü.

18 Ò n̄ tānanɔ́ kà téñ ò n̄ kpáta, zaakū pó pìnon n̄ kú póke líiro, pó kū bisásiri kè kū lio kū gbèeonɔ́me.

19 Dikiri ó Luda, n̄ ó bo a oĩ, de bùsu kū à kú andunia gūn sǐnda píni gɔ́ dɔ́ kū mɔ́kɔ́n Dikiri, mɔ́kɔ́mme Luda ũ ndo.

Senakeribi ganaa

20 Akū Amɔ́zu né Isaya légbázã kè Ezekayanɛ à pì: Dikiri Isarailanɔ́ Luda pì a wékena kū n kè Asiria kína Senakeribi yã musu mà,

21 akū à lé kène a pì:
Zaiõ nɔ́kpare būnu teni n gyá bo,
àteni n lalandi ke n kpe.
Yurusalemu nɔ́gbé ten ère ke,
àteni a mì dada a gàn.

22 Dín n dɔ́ke kääo n sɔ́sɔ́?
Dín n pataa n n mì dàne íaa?
Isarailanɔ́ Luda kū à kú adonan n abire kène.

23 N dà n z̄linɔ́ne, akū ò Dikiri sɔ́sɔ́,
n pì n didi kpino musu
kū n sɔ́gonɔ́ dasidasi
ari Lebana bùsu kpi mìsɔ́ntea.

N sida lí gbànanɔ́ zɔ́zɔ́,
n pini lí zɔ́kɔ́nɔ́ nè,
n ka a léa musu ari a líkpé sisinan.

24 N lògɔ́ yɔ́ buri pàndenɔ́ bùsun,
n a í mì,
n gèséé pètèpete Misila swanɔ́ ari n í bàba.

25 Kū makū mé ma díté le zaa zí,
nídi maroo?
Ma zeo à gíi kè, akū ma tò à kè.
Ma tò n n wéte bñidenɔ́ gbòro gbìrim,
a gbènɔ́ gɔ́ katena.

26 Wëtëpidenç gbâna kìa,
 ò gò sùum, wé'i ní kú,
 ò de lán sèe bà, lán sèla bòtòò bà,
 lán sè kú à bò kpé musu à kori kè gònò bà.

27 Má n kúki dò,
 má n gena kú n sunaao dò,
 má n futenamai dò.

28 Zaakú n futemai,
 n wékâkâ kú n vî yâ gë ma sân,
 mani bà kánne n yîn,
 mani sômò kánne n lén,
 mani tó n èra n tá kú zé kú n suooo.

29 Èzekaya, yâ díkîna nigò denne sèeda û:
 Áni pò zà ble wènla,
 ziki dò áni ble gwe.

Ziki dire sà á pò tò áni pò këkë,
 á geepi lí pépé áni a né ble.

30 Yuda kpara kú ò gònò
 ni zîni péte zîte gbasa ò né i musu.

31 Zaakú gbë kparano ni bo Yurusalemumë,
 gbë kú ò gò pînò ni o tá zaa Zaiñ kpia.

Dikiri Zìkaride kokari mé ani abire ke.

32 Abire yâin ma yâ dí ò Asiria kína musu:
 Ani gë wëte dínlo,
 ani kà zunlo,
 ani a sëgbako dònoro,
 ani likai à gbà lei dairo.

33 Ani èra à tá kú zé kú à sùooo,
 ani gë wëte dínlo.

Makú Dikiri makú mé ma ò.

34 Mani gí kú wëte díomë,
 mani a sura ba ma zîda yâi
 kú ma zòbleri Dauda yâo dò.

35 Gwāani kūa Dikiri Malaikaa bò à gèe Asirianç buran à gbēnɔ dède dúbu bakēndo awēesɔɔro. Kū ò fùtē kōnkɔ, akū ò gènɔ è katena gu sīnda pínkia.

36 Akū Asiria kína Senakeribi fùtē a bùraa pìn à èra à tà Nineva à gō gwe.

37 Zīkea kū à kutena a tāna Nisiroku kpén, akū a néñɔ Adarameléki kū Sarezao a dè kū fēnēdāo. Ò bàa sì ò tà Ararata bùsun, akū a né Esaradɔ a gēnē blè.

20

Ezékaya gyákənnaa

1 Gōrɔ birea Ezékaya gyā kè à kà gana, akū annabi Isaya, Amɔzu né gèe à a lè à pìne: Dikiri pì ñ lé dite n gbēnɔnɛ, zaakū ntèn su game, ūni fute doro.

2 Akū Ezékaya are dò gblia à wé kè Dikiria

3 à pì: Dikiri, n yā nna! Zaakū ma donyī kū yāpurao, akūsɔ ma yā kū ñ yeii kè kū nèse mèn doo, ñ tó à dɔngu. Akū à wēnda ó dò.

4 De Isaya gō gé bo ɔnn, akū Dikiri yā sùa à pì:

5 Ñ gé ñ o ma gbēnɔ don'arede Ezékayanç, kū makū Dikiri a dici Dauda Luda, ma pì ma a aduakēnaa mà, ma a wé'i è. Mani a gba aafiaa, a gōrɔ aakɔde zī ani gé ma kpén.

6 Ma a gōrɔ kàrane wè gérō. Mani a sí Asiria kínaa kū wēte dío. Mani gí kū wēte dío ma zīda yāi kū ma zòbleri Dauda yāo.

7 Isaya pì ò kaka né lī. Kū ò lì, ò dòkɔ a bòbūnua, akū à aafiaa lè.

8 Akū Ezékaya Isaya là à pì: Zaakū Dikiri pì áni ma gba aafiaa mani gé a kpén a gōrɔ aakɔde zī, bó mé anigɔ de a sèeda ūu?

9 Akũ Isaya wèa à pì: Sèeda kũ Dikiri ni kenne lé kũ à sènné yã musun dí. Ura kũ ifãntẽ ten suo Aza didikinçá, ní ye à gé ari a gbápëki mèn kuriian yá, ke à era à su kpe kpa mèn kuriiamé?

10 Akũ Ezeekaya wèa à pì: Ura kipana gbápëki mèn kuriia zí'üro. À tó à era kpe kpa gbápëki mèn kuriia.

11 Kũ annabi Isaya Dikiri wé kè, akũ ura kũ ifãntẽ ten suo èra à dìdi gbápëki mèn kuri kũ à kípaa yãncá.

Babilonu bùsu zìrinò suna Yurusalëmu

12 Goro birea Baladã né Merodaki Baladã, Babilonu kína takada kpàzã Ezeekayané kũ gbao, kũ à a gyákëna baaruu mà yái.

13 Ezeekaya gbánaké kpà zìrii pìnci à gèe kũníwo a laasin, à a andurufu pónò mònné kũ wura pónò kũ pó gbí nnancó kũ nísi manao. À gèe kũníwo a gôkëbôkatekin dɔ à a aruzékenò mònné mámmam. Póke kú a bœa ke a bùsun kũ à gi mònnéiro.

14 Akũ annabi Isaya gèe à a lè à a là à pì: Yã kpaten gbé pìnò ònné? Zaa makpan ò bòn ò sù n kínaaa? Akũ Ezeekaya wèa à pì: Ní boki zà, Babilonun ò bòn.

15 Akũ Isaya a là à pì: Bón ò è n bœaa? À wèa à pì: Ò ma bœ pó sînda pínci è. Ma aruzéké ke kun kũ ma gi mònnéiro.

16 Akũ Isaya pìne: Ní yã kũ Dikiri ò ma:

17 Goro ten su, oni n bœ pó sînda pínci kũ aruzéké kũ n dizincò tònné ní kûna ari gbârancò séte ò táo Babilonu. Dikiri pì a ke ni gôro.

18 Oni né kũ ïni ní i keno séte ò tá kûníwo, oni gô Babilonu kínabœ zíkérincò ü.

19 Akũ Ezekaya pì Isayanε: Dikiri yã kũ n òmene
pì mana. Zaakũ àten da vutena aafia yâkete sari
ánigõ kun ari a wëndi lémmε.

20 Ezekaya yã kparanɔ kũ a négõgbékεyãññon kú
Yudanɔ kínanc gíayákεnanc takadan kũ lákũ à íkaki
kè nà kũ íbaze kũ à sò gbèn àdi su kũ ío wëte gúnwo.

21 Kũ à gà, akũ a né Manase a gënε blè.

21

Yudanɔ kína Manase

1 Manase wè kuri aweeplade gùnn à kí blè, akũ à
kú kín Yurusalεmu wè baaakɔ asɔrosari. A da tón
Efεziba.

2 À yã kũ Dikiri yeiro kè à zè kũ buri kũ Dikiri
pèrñma Isarailancenɔnɔ yávánikenanc.

3 À tānagbagbaki kũ a de Ezekaya gbòronɔ kèkε à
bò kũ Baali sa'okinɔ. À Aséra lí pètε lákũ Isarailanc
kína Ahabu kè nà yã. À kùtε susunenɔnε à n̄ gbagba.

4 À sa'okinɔ bò Dikiri onn Yurusalεmu, gu kũ
Dikiri pì a tó nigɔ kúaa pii.

5 À sa'okinɔ bò Dikiri on mèn planɔ gún
susunenɔnε pínci.

6 À sa'opɔ kũ òdi ká téen à té kũ ò kũ a négõgbéo,
à pó dàímma à màsonɔ kè, à yã gbèka gésisirinɔa
kũ wedekúnnadeno, à yã kũ Dikiri yeiro kè man-
amana, akũ à a pɔ fènε.

7 À Aséra tāna kũ à kèe pii dìtε Dikiri onn kũ
Dikiri pì Daudane kũ a né Sulemanuo a tó nigɔ
kúa góro sǐnda pínci, zaakũ Isaraila wëtenɔ té pínci
Yurusalεmun à sè.

⁸ À pì, tó Isarailanɔn yā kū a dìteñnenɔn kūna píni, tó ò zè kū doka kū a zòbleri Musa kpàm'mao píni, áni era à n̄ bɔtε bùsu kū a kpà n̄ dizinɔnlo, áni tó ò likara zɔ doro.

⁹ Bee kū abireo ò ḡi a yā mai. Manase n̄ sâte, akū ò yā vāni k̄e de buri kū Dikiri n̄ kakatε n̄ dizinɔnенɔ pôla.

¹⁰ Akū Dikiri yā ò a zòbleri annabinɔ gâi à pì:

¹¹ Zaakū Yudanɔ kína Manase yā kū à de t̄e ūnɔ k̄e à yā vāni k̄e de Amɔri kū ò kú a ãnɔla, à Yudanɔ dà durunnakənan tāna kū à k̄enɔ yā musu,

¹² abire yāin makū Dikiri Isarailanɔ Luda ma pì, mani ásaru zī Yurusalemu kū Yudanɔ bùsuuo píni. Gbē kū ò a baaruu mānɔ ni k̄e ḡiri.

¹³ Zaka kū ma yɔ Samarianen mani yɔ Yurusaləmune se. Mani kene lákū ma k̄e Ahabu bənənà. Mani Yurusaləmu wawa lákū òdi ta wawa ò a lé kúte nà.

¹⁴ Mani pā kpá ma gbē kpara p̄inɔi mà n̄ na n̄ ibereñenɔ n̄ o. Oni n̄ p̄onɔ nakɔa ò n̄ s̄ete,

¹⁵ zaakū ò yā kū má yeiro k̄e, òdigɔ ma pɔ f̄emene zaa gɔrɔ kū n̄ dizinɔ bò Misila ari kū a gbārao.

¹⁶ Manase taarisaridenɔ dèdε dasidasi ari n̄ ḡenɔ Yurusaləmu pà zaa a léa la ari a léa dire, durunna kū à k̄e à Yudanɔ dà yā kū Dikiri yeiro kənan baasi.

¹⁷ Manase yā kparanɔ kū durunna kū à k̄enɔ píni kú Yudanɔ kinanɔ ḡiayākənanɔ takadan.

¹⁸ Kū à ḡa, ò a v̄i a bεa, Uza karan, akū a n̄ Amɔ a ḡenε blè.

19 Amo wè baro aweeplade gùnn à kí blè, akú à kú kín Yurusalemu wè pla. A da tón Mesulemè, Aruzu né, Yotoba gbëmè.

20 À yá kú Dikiri yeiro kè lákú a de Manase kè nà.

21 À a de ágba sè píngki. À dò tāna kú a de dònyinòi à küténné.

22 À Dikiri a dizinò Luda tòn, adi a zé séro.

23 Akú a ibanò lé kpàkùsùi ò a dè a bëa.

24 Kú Yudanò gbë kú ò lé kpàkùsùi pìno dède ní píngki, akú ò a né Yosia kà kína ù a gbèn.

25 Amo yá kparanòn kú Yudanò kínanò gíayakénanò takadan kú yá kú à kènò píngki.

26 Kú ò a vì Uza karan, akú a né Yosia vùtè a gënè ù.

22

Yudanò kína Yosia

1 Yosia wè sɔraakòde gùnn à kí blè, akú à kú kín Yurusalemu wè baraaakuri aweedo. A da tón Yedida, Adaya né, Bozoka gbëmè.

2 À yá kú Dikiri yeii kè à a dici Dauda ágba sè píngki, adi pâne oplai ke ozeiro.

3 A kíblena wè baro plansaride gùnn à a takadakéri Safana, Azalia né, Mesulamu daikore zì Dikiri ñnn à pì:

4 Ní gé sa'oriki Ilikia kínaa ñ one à ogò kú ò sùo Dikiri ñnn kú zédâkpárinò sì ní oñ naro

5 à na gbë kú ò ní díté Dikiri ñn zikérinò gbë zókò ñnnone ní oñ, ò fína boo gbë kú òtèn kpé pì gu kú à yàkanò kekeñone,

6 lí'arinò kú kpéborinò kú gbë'arinò. Ò lí lúo dò kú gbè ananò ò kpé pì kekeo.

7 Òsun gbeka lákū ò ṣogō kū ò nàánne ní oĩ pì dè nàro, zaakū gbē náanidéñmē.

8 Sa'oriki Ilikia pì takadakēri Safanane a bo Musa doka takadaa Dikiri ḷnn, akū à kpàa. Kū à a kyó kè,

9 akū à gèe kína kínaa à a yā gbànné à pì: N ìbanō ṣogō kū à kú Dikiri ḷnn bòtè ò nà ḷn zíkerinō gbē zōkōnōnē ní oĩ.

10 À èra à pìne sa'ori Ilikia takada kpàawa, akū à a kyó kè kínane.

11 Kū kína Musa doka takada pì yā mà, akū à a uta zōkōgà à kè.

12 Akū à pì sa'ori Ilikianē kū Safana né Aikamuo kū Mikaya né Akaboo kū takadakēri Safanao kū a ìba Asayao à pì:

13 À gé gbékamēnē Dikiria Yudanōnē ní píñki takada kū ò bòa dí yā musu. Dikiri pō fèwái à kè zōkō, zaakū ó dizinō dí ó yā kū à kú takada dí gún ma ò zí kèaro.

14 Akū sa'ori Ilikia kū Aikamuo kū Akaboo kū Safanao kū Asayao gèe ò yā pì ò nɔgbē annabi Uludanē. Nɔgbē pì kú Yurusalemu fárandi plade gúmmē, a zā tón Salumu, Tikiva né, Arasa daikoremē. Arasan Dikiri ḷn utakatéki dákpaři ū.

15 Dikiri Isarailano Luda yā sù nɔgbē pìla à pì: À gé à o gbē kū à á zímane,

16 makū Dikiri ma pì mani kisira kpá gu díkīnai kū gbē kū ò kunnō lákū à kú takada kū Yudanō kína a kyó kèe pìi gún nà.

17 Mani pɔfē kipa gu díkīnaa, ma pɔfē pì ni kpátero, zaakū ò ma ton ò turaretiti kpàta tānançā ò ma pō fèmēnē tāna kū ò kèe pìno yāi.

18 À o Yudanc kína kū à á zí à gbékamané, yā kū à màà pìi musu, makū Dikiri Isarailanc Luda ma pì

19 yā kū ma ò gu díkínaa kū gbé kū ò kunnó, ma pì ani gō bęzí ū kana pó ūme, zaakú à swéé kpà yā pìia à a zída bùsa à a uta zökó gá à kè à óo dò, abire yái ma a yā mà. Makū Dikiri makū mé ma ò.

20 Abire yái mani tó à ga, ò a vñ yída gún. A wé ni si ásaru kū mani zí gu díalero. Akú zírii píno èra ò tà kína kínaa kū yā píio.

23

Yosia zéna kú Dikiri bàka kunna kú Isarailanc yáo

1 Kína Yurusalemu gbé zökónó kú Yuda gbé zökónó sisi, akú ò kàkarai í píni.

2 À gée kúñwo Dikiri ñnn kú sa'orinó kú annabinó kú Yurusalemudenó kú Yudanc í píni, né fíti gbé zökó, akú à tò ò Dikiri bàka kunna kúñwo takada kú ò lè a ñnn pì kyó kè í wára píni.

3 Kína zéna kpé gbègba sare, akú à èra à zé kú Dikiri bàka kunna kúñwo yáno. À pì á té Dikirii, ánigó a yáditenanc kú a yádannenanc kúna, ánigó a ñdoki gwa kú nèse mèn doo kú a poyeinaao píni, lákú à kú takada pìi gún nà. Akú baadi píni zé kú Dikiri bàka kunna kúñwo yáo dò.

4 Kína pì sa'oriki Ilikiane kú a kpàasiio kú Dikiri ñn zédákparinó ò pó kú ò kè Baaliné kú Asərao kú susunenó sétè ò boo Dikiri kpén. Akú à gée à té nàa Yurusalemu bñi kpe Kidironu guvute búgbén, akú ò a túbu sétè ò tào Beteli.

5 Akú kína pè tâna sa'orinó a kú Yudanc kínanó í dítè ò sa o Yuda wëte tânagbagbakinc a kú pó kú

ò lika Yurusalemuinɔ́ ní píni kū sa'ori kū ò sa ò Baalianɔ́ kū ifāntēo kū mɔvuraao kū susunɛ tɔdenɔ́ kū susunɛ kparanɔ́ píni.

6 À Asera lípete sè à bòò Dikiri ḥnn à gèe à té nàa Yurusalemu bñni kpé zaa Kidironu guvuten, akū à a tí bò à a fàfà talakanɔ́ mirançɔ́.

7 À gɔgbẽ karuanɔ́ kpé kū à kú Dikiri ḥnnnɔ́ gbòro dɔ́. Kpé pìnɔ́ gũnn nɔgbẽnɔ́ dì Asera kuta bizanɔ́ tān.

8 À tò sa'ori kū ò kú Yuda wẽtennɔ́ sù Yurusalemu, akū à tānagbagbakı kū ò bò kū sa'orinɔ́ sa òanɔ́ gbàa lè sena zaa Geba ari Beseba. À tānagbagbakı kū ò kú wẽtë don'arëde Yesua gānu léa wẽtë pì bñnilε ḥzeinɔ́ gbòro.

9 Bee kū tānagbagbakı sa'orii pìnɔ́ dì sa ò Dikiria Yurusalemuro, òdi burodi futenasari só kū ní sa'ori dakenɔ́.

10 À tò sa'oki kū à kú Tofeti, Beninɔ́mu guvuten gbàa lè, de gbẽke sún sa'opɔ́ kū òdi ká tén à té kū o Mɔlekia kū a négɔgbẽ ke a nénogbẽ doro.

11 À sɔ́ kū Yudanɔ́ kínano sa kè ifāntē pɔ́ ūnɔ́ Dikiri kpé kpélelea gò, akū à sɔ́ pìnɔ́ góno kpàta. Sɔ́ pìnɔ́n kú gbánade Natāmèlèki kpé sare.

12 À sa'oki kū Yudanɔ́ kínano bò Aza kpé musuanɔ́ gbòro kū a kū Manase bò Dikiri ḥn mèn pla gūnnɔ́. À wìwi búgubugu, akū à a bùruu sète à kòte Kidironu guvuten.

13 Isarailanɔ́ kína Sulemanu tānagbagbakinɔ́ bò yã Sidɔ́denɔ́ tāna Asatorene kū Mɔabunɔ́ tāna Kémɔsio kū Amɔninɔ́ tāna Mɔlekio Yurusalemu ifāboki kpa zaa Kùkpé sísígeréei gènɔmidɔki kpa, akū Yosia tānagbagbakı pìnɔ́ gbàa lè.

14 À a gbèpetenɔ́ wìwi à a lípetenɔ́ zɔ́zɔ́, akū à

bisāsiri gèwanç fâkôa gu pînola.

¹⁵ Bee tânagbagbaki kû Nebati né Yeroboamu bò Beteli kû a sa'okio à Isarailanc dào durunnakènan pìi, Yosia gbagbaki pì kû a sa'okio gbòro. À gbagbaki pìi gbènô wìwi à a tí bò à té nà Aséra lípetea dò.

¹⁶ Kû à wé zù, à miranc è sîsñia gwe, akû à gèwanç bòtèn à kpàta sa'oki pìia à a gbàa lè, lán Dikiri gînakè à ò nà Luda gbë gâi.

¹⁷ Akû kína pì: Dí miran ò sèedaa kèa zà diree? Akû wëtepidenç pì: Luda gbë kû à bò Yudanc bùsumme. Akû mé à gînakè à yâ kû n kè Beteli sa'oki díñanee pìi ò.

¹⁸ Akû kína pì: À a tó gwe. Gbëke sún a wá sé à sôsñoro. Akû ò a wânc tò gwe kû annabi kû à bò Samaria wáo.

¹⁹ Tânagbagbaki kpé kû Isarailanc kínanc bò Samaria bùsu wëtenc gûn ò Dikiri po fèonencen Yosia wìwi píンki lákû à kè Beteli pónè nà.

²⁰ Akû à gbagbaki pînço sa'orinç kùtu kpàkpa sa'oki kû òdi sa oanc ñ píンki à bisâsiri gèwanç kpàtaa, akû à èra à tà Yurusalemu.

²¹ Kína pì gbë sînda píンkine: À Vînla dikpe ke Dikiri à Ludanc lákû à kú Dikiri bàka kunna kûoo takada dí gûn nà.

²² Zaa gorô kû yâgôgôrinç dò Isarailancne are kû gorô kû Isarailanc kínanc kû Yudanc kínanc ten kí bleo píンki, òdi Vînla dikpe pì ke à kà lero.

²³ Kína Yosia kíblena wë baro plansaride gûnn ò Vînla dikpe pìi kè Yurusalemu.

²⁴ Abire gbëra à gësisirinç kû wedekûnnadenc mìlì dè kû kpé gûn tânanc kû on tânanc kû tè pô kû ò è Yurusalemu kû Yudanc bùsuuonç píンki, de à zî ke

dokayā kū ò kú takada kū sa'oriki Ilikia bòa Dikiri ḷnn pínca.

²⁵ Kína kū ò kú a ḥnō kū kína kū ò kú a gberanɔ té, n̄ gbẽke dí are dɔ Dikiria kū nèse mèn doo kū a pɔyeinaao pínci lákū a bàro. À Musa doka kūna pínci a gbāna lén.

²⁶ Bee kū abireo Dikiri pɔfēna Yudanɔi kū pêtē pâsio yã vāni kū Manase kè yái dí kpátero.

²⁷ Dikiri pì: Mani pé Yudanɔa mà n̄ gomala lákū ma pe Isarailanɔa ma n̄ gómalà nà. Mani gí Yurusalemu kū ma sèi kū kpé kū ma pì ma tó nigɔ kúaaoo.

²⁸ Yosia yã kparanɔn kú Yudanɔ kínanc gíyákənanɔ takadan kū yã kū à kènɔ pínci.

²⁹ Kína Yosia gɔrɔa kū Misila kína Firi'auna Neko tén gé Asiria kína le Yuflatı, akū Yosia gèe zì ká kāao Megido. Kū ò kɔ lè, akū Neko a dè.

³⁰ A ibanc a gèe sè ò dà sɔgo gǔn ò sùo Yurusalemu ò vñ. Akū Yudanɔ a né Yoaza kà kína ū a gēne ū.

Yudanɔ kína Yoaza

³¹ Yoaza wè baro awee'aakɔde gǔnn à kí blè, akū à kú kín Yurusalemu mɔ aakɔ. A da tón Amutali, Ilimia né, Libina gbẽmɛ.

³² À yã kū Dikiri yeiro kè lákū a dizinɔ kè nà.

³³ Akū Firi'auna Neko mòo kàa Ribla, Amata bùsun, de àsungɔ de kína ū Yurusalemu yái, akū à pì Yudanɔ fína boare andurufu tón aakɔ kū a kusuo kū wuraao kiloo baraakuri aweesɔɔro.

³⁴ Akū à Yosia né Eliakimu díté kína ū a de gēne ū, akū à a tó lítene Yoyakimu. Akū à Yoaza sè à tà kāao Misila, gwen à gàn.

35 Yoyakimu andurufu kũ wura kũ Firi'auna Neko gbèkaawa sì a bùsudenɔ baadi gbāna lén, akũ à kpà.

Yudanɔ kína Yoyakimu

36 Yoyakimu wɛ̄ baraassɔrrode gūnn à kí blè, akũ à kú kín Yurusalemu wɛ̄ kuri aweeđo. A da tón Zebida, Pedaya né, Ruma gbẽmɛ.

37 À yã kũ Dikiri yeiro kè lákũ a dizinɔ kè nà.

24

1 Yoyakimu kíblegɔrɔan Babilɔnu kína Nebukaneza sù à lète Yudanɔ bùsuua, akũ Yoyakimu gɔ̄ a zòbleri û ari wɛ̄ aakɔ̄. Abire gbera Yoyakimu nèseee líté, akũ à bò a kpe.

2 Dikiri Babilɔnia gbānamɔnnerinɔ gbàreá kũ Sirianɔ kũ Mɔabunɔ kũ Amɔninɔ. À n̄ gbáre ò Yudanɔ bùsu kakate lákũ à ò a zòbleri annabinɔ gai nà.

3 Yã pì Yudanɔ lè kũ Dikiri mé à ò yãi, de à pémma à n̄ goala durunna kũ Manase kènɔ yãi kũ yã kũ à kènɔ píni

4 kũ taarisaride kũ à n̄ dèdènɔ yão. Manase tò Yurusalemu pà kũ taarisaride kũ à n̄ dèdènɔ aruo. Abire yãi Dikiri dí we à sùru kè kääoro.

5 Yoyakimu yã kparanɔn kú Yudanɔ kínanc gñayâkènanɔ takadan kũ yã kũ à kènɔ píni.

6 Kũ à gà, akũ a n̄ Yoyakini a gènɛ blè.

7 Misila kína dí εra à bò a bùsun doro, zaakũ Babilɔnu kína bùsu kũ à de Misila pó û yã sìa píni sena zaa Misila bùsu lézèki swai ari Yuflatii.

Yudanɔ kína Yoyakini

8 Yoyakini wè baro plansaride gūnn à kí blè, akú à kú kín Yurusalemu mɔ aakɔ̄. A da tón Neusuta, Elenatã né, Yurusalemu gbēmɛ.

9 À yā kū Dikiri yeiro kè lákū a de kè nà.

10 Gɔrɔ birean Babilɔnu kína Nebukanəza zìkarinɔ sù Yurusalemu ò a kaguraa kè.

11 Akú Nebukanəza sù gwe gɔrɔ kū a zìkarii pìnɔn likai.

12 Akú Yudano kína Yoyakini bò à gèe à a zìda kpàa, à pii kū a dao kū a ibanɔ kū a sakpanɔ kū a kpàasino. Babilɔnu kína Yoyakini kù a kíblena wè ssraakɔ̄de gūn.

13 Akú à Dikiri ḥn aruzekènɔ kàkara à bòo gwe kū kínabe aruzekènɔ píngki. À wura pó kū Isarailanɔ kína Sulemanu kè Dikiri kpé pó ūnɔ zɔzɔkɔ̄re píngki lákū Dikiri gīnaké à ò nà.

14 À Yurusalemu gbē zɔkɔnɔ kū zìkarinɔ kùkù à tà kūnwo zìzɔnɔ ū ní píngki. Ò kà gbénɔn dúbu kuri. À tà kū lí'arinɔ kū sianɔ dɔ. Gbéké dí gōro, séde talakanɔ baasiro.

15 Len à Yoyakini kù Yurusalemu le kū a dao kū a nɔnɔ kū a kpàasino kū bùsu gbē zɔkɔnɔ à tà kūnwo Babilɔnu zìzɔnɔ ū.

16 À tà Babilɔnu kū gɔ̄ gbānanɔ gbénɔn dúbu suppla kū ɔzìkerinɔ kū sianɔ gbénɔn wàa sɔ̄ro. Ñ píngki zìkari gbānanɔmɛ.

17 À Yoyakini disɛ Matania díté kína ū a gènɛ ū, akú à a tɔ̄ lítɛnɛ Zedekia.

18 Zedekia wè baro awεεdode gūnn à kí blè, akū à kú kín Yurusalemu wè kuri awεεdo. A da tón Amutali, Ilimia né, Libina gbēmè.

19 À yā kū Dikiri yeiro kè lákū Yoyakimu kè nà.

20 Dikiri pɔfē mé à tò yā pì Yurusalemu kū Yudanç bùsuuoo lè píンki ari à gèe pérmma à n̄ goala. Akū Zedekia bò Babilonu kína kpε.

25

Yurusalemu kakatenaa

1 Zedekia kíblena wè kēndode gūn, a mɔ kuri gɔrɔ kuriden Babilonu kína Nebukanəza sù léte Yurusaləmua, àpii kū a zìkarinç n̄ píンki. Ò bùraa pètε a bīni sare, akū ò gbà leinç dò ò likai.

2 Ò wētε pì kaguraa kè le ari kína Zedekia kíblena wè kuri awεεdode gūn.

3 A mɔ siikɔ gɔrɔ kēndoden nà gbāna kpà wētε pìn, gbēke póble vī doro.

4 Kū ò bīni fɔ, bee kū Babilonianɔn likana wētε piïi, akū Yuda zìkarinç bàa sì n̄ píンki, ò bòtε kū kínabe karaao ò bòtε wētε gēkia gwāani, akū ò pètε Yoda sén.

5 Akū Babilonia zìkarinç pètε kína piïi ò a lè sén Yeriko kpa. Kū Zedekia zìkarinç lèkɔa ò a tòn,

6 akū ò a kū ò tà kāao Babilonu kínane zaa Ribla, akū ò yā dàala.

7 Ò a néñò dède a wára, akū ò a wé bòbo ò mògotɛ kpàtii kpàne ò tà kāao Babilonu.

8 Babilonu kína kíblena wè baro donsaride gūn, a mɔ sɔrɔ gɔrɔ supplade zī a iba Nebuzaradā sù

Yurusalemu. Àkūmε Nebukanεza dogarino gbē zɔ̄kɔ̄ ū.

⁹ À té nà Dikiri ḡnnwa kū kínabεo kū Yurusalemu kpéno píンki. Kpé kū à de kpé zɔ̄kɔ̄ ū píンki, à té nàa.

¹⁰ Akū à tò Babilonias zìkarino ní píンki Yurusalemu bini gbòro.

¹¹ À gbē kū ò gò wëte plì gùnnò kàkara à tà kùníwo Babilonu kū gbē kū ò gèe ò nà Babilonu kínaano kū gbē kparano.

¹² Talakanon à tòn de ògò geepi búno kū búgbenò sè wa.

¹³ Babilonianos Dikiri ḡnn mògotē gbáno kū tadibonò kū íkaki zɔ̄kɔ̄o wìwi ò tào Babilonu.

¹⁴ Ó túbukabonò kū a sétebónò kū fitiladébonò kū gɔ̄mbonò kū mògotē pó pànde kū òdi Dikiri zì keonò kàkara ò tào dò.

¹⁵ Akū dogarino gbē zɔ̄kɔ̄ pì takasonò kū arusibonò kū pó kū ò pì kū wuraao ke kū andurufuonò sètè píンki.

¹⁶ Mògba mèn pla kū íkaki plìo kū tadibò kū Sulemanu pì Dikiri ḡnn pó ūno, òdi fɔ̄ ò a mògotē yɔ̄ kilooaro, a tìkisii kè zɔ̄kɔ̄.

¹⁷ Mògba pìnò lei kà gàsákuru baro plansari, akúsɔ̄ a fùra kū ò kú musunò lei kà gàsákuru sɔ̄ro. Mòkakɔ̄ana tāna kū ɔzì kū ò kè lán bísi né bánon likana fúraa pìnɔ̄i píンki. Mògba mèn pla pìnɔ̄n leelème.

¹⁸ Dogari gbē zɔ̄kɔ̄ pì sa'oriki Seraya kū kū a plade Zefanayao kū zédákpári gbénɔ̄n aakɔ̄nò.

¹⁹ À gbē zɔ̄kɔ̄ kū à de zìkari don'arede ū kù wëte gùnn kū kína iba gbénɔ̄n sɔ̄ro kū à bòrmá wëte gùnnò dò kū zìkari gbē zɔ̄kɔ̄ takadakéri kū àdi gbénɔ̄

tó da sozanwo kú a gbénó gbénón baaakó kú ò bómma wéte gúnnó.

20 Nebuzaradá ní kákara à tà kúñwo Babilonu kínane zaa Ribla,

21 akú Babilonu kína ní dédé Ribla gwe Amata bùsun. Len ò Yudanó kákara ní bùsun ò tà kúñwo le.

Gedalia diténa Yudanó bùsu gbé zókó ú

22 Babilonu kína Nebukanéza Aikamu ní Gedalia, Safana daikore dité gbé kú ò gò Yudanó bùsunno gbé zókó ú.

23 Kú zíkari don'aredenó kú ní gbénó mà Babilonu kína Gedalia dité gbé zókó ú, akú ò sù a kínaa Mizipa. Netania ní Sumaila kú ní té kú Karea ní Yoananao kú Tanumé ní Seraya, Netofa gbéo kú Maaka gbé ní Yazaniao kú ní gbénó.

24 Akú Gedalia la dàníne kú ní gbé píno à pi: Àsun vîna ke Babilonia gbánadenonero. À vute ó bùsun la à zò ble Babilonu kínane, ánígò aafia.

25 Ama a mò supplade gúnn Netania ní Sumaila, Elisama daikore kú à de kíne ú sù kú gbénón kurinó à Gedalia dè kú Yuda kú ò kú káao Mizipanó kú Babilonia kú ò kú káao gweno.

26 Akú Yudanó fûte, ní fíti gbé zókó ní píni kú zíkari don'arede píno, ò bàà sì ò tà Misila, kú òtén vîna ke Babilonianone yai.

Yoyakini gbarenaa

27 Yudanó kína Yoyakini tana Babilonu wé baraakuri awéesupplade, a mò kuri awéempla góro baraassoro awéempladen Babilonu kína Evili Merodaki a bò kpésiran a kíblena wé káaku gún.

28 À yã mana òne, akũ à vuteki kpàa kũ à de a kína dake kũ ò kú kääo Babilonunc pôla.

29 Akũ Yoyakini a kpésira uta bò à kâte, àdigõ pôble kũ kínao lëele ari a wèndi lén.

30 Lákũ gu dìgõ dɔ nà kína dìgõ pôble kũ à yei kpáa ari à gèe à gà.

**Luda yā takada kū Bisā yāo
Portions of the Holy Bible in the Busa language of
Nigeria**

copyright © 2005 SIM International

Language: Bisā (Busa)

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

8631d380-7d17-5581-abf9-174814e8ccc3